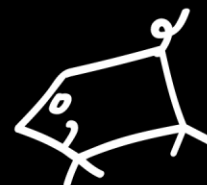

Místní akční plán Frýdek-Místek II

VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

v. 2021/12

projekt: Místní akční plán Frýdek-Místek II
reg. číslo: CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0008616
realizátor: MAS Pobeskydí, z. s.

OBSAH

1	Úvod.....	2
2	Cíl a metodika.....	3
3	Vyhodnocení.....	6
4	Závěr	34

1 ÚVOD

Místní akční plán (dále jen „MAP“) je v programovém období Evropské unie 2014–2020 nově uplatňovaným nástrojem horizontální i vertikální koordinace aktivit v oblasti vzdělávání, výchovy a v souvisejících oblastech. Prostřednictvím MAPů by měli aktéři v regionech dosáhnout dohody na prioritách, jednotně komunikovat s hierarchicky výše postavenými orgány veřejné správy a přenášet systémové změny do praxe. Prostřednictvím MAPů by měla být zlepšena komunikace mezi jednotlivými aktéry a plánovací kultura na všech hierarchických úrovních.

MAPy jsou součástí tzv. akce KLIMA, která stojí na vizi: „Chceme v našich školách rozvíjet motivující kulturu zaměřenou na maximální úspěch pro každého žáka a každého učitele a na trvalý pedagogický rozvoj celé školy.“ MAPy se zaměřují primárně na děti a žáky do patnácti let věku a na řešení místně specifických problémů a potřeb v oblasti včasné péče, předškolního, základního, zájmového a neformálního vzdělávání. MAPy jsou nástrojem regionální politiky vzdělávání v jednotlivých regionech a jejich existence je klíčovou podmínkou financování některých záměrů z operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, z Integrovaného regionálního operačního programu a z operačního programu Praha – pól růstu ČR.¹

MAP je ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Frýdek-Místek připravován MAS Pobeskydí, z. s., v rámci projektu Místní akční plán Frýdek-Místek II (MAP FM II; dále jen „projekt“) financovaného z operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.² Partneři realizátora projektu jsou MAS Slezská brána, z. s., a Statutární město Frýdek-Místek. Věcně, organizačně i územní působností projekt navazuje na předchozí projekt Místní akční plán Frýdek-Místek.³ Prostřednictvím tohoto (předchozího) projektu v území vznikly struktury spolupráce a koncepční dokumenty, jichž bylo škoda nevyužít a z nichž tento (navazující) projekt vychází.

Projekt zahrnuje následující klíčové aktivity:

- řízení projektu,
- rozvoj a aktualizace MAPu,
- evaluace a monitoring MAPu,
- implementace MAPu.

Dokumentace místního akčního plánování je výsledkem druhé klíčové aktivity: rozvoj a aktualizace MAPu. Logika jejího vzniku respektuje konvenční logiku strategického plánování. Toto vyhodnocení dotazníkového šetření je základem pro analýzu⁴ a následně strategii rozvoje celého projektu, formulovanou ve strategickém rámci priorit⁵ a následně v jednotlivých ročních akčních plánech.

Území, pro které je MAP zpracováván, je značně velké a pestré a v oblastech vzdělávání, výchovy a v souvisejících oblastech zde působí mnoho aktérů. Svá sídla zde mají desítky škol, z nichž každá je svým způsobem jiný svět s jinými zkušenostmi, problémy a konkurenčními výhodami. Do oblasti působnosti MAPu dále zasahují aktivity stovek organizací a čínorodých jednotlivců. Průběh místního akčního plánování a podoba jeho základních dokumentů jsou těmito skutečnostmi ovlivněny. Toto vyhodnocení dotazníkového šetření je toho důkazem a podkladem k zamýšlení, aby se rozvoj vzdělávání a výchovy nezaměřil jen na potřeby silných či slabých, ale odrážel potřeby všech a potenciál všech k učení se navzájem. Je třeba mít na paměti, že startovací čára a potřeby každého aktéra jsou různé a soustavně se vyvíjí. Regionální systém vzdělávání, výchovy a souvisejících oblastí je zkrátka složitý systém, který je nesnadné koordinovat, tím spíše, když regionu chybí autorita, která by se tohoto úkolu mohla a chtěla chopit. Tato pestrost je však cenným bohatstvím regionu a dává naději místním aktérům, že se mohou učit jeden od druhého ve věcech, které považují za důležité, a společně tak pozvednout kvalitu vzdělávání a výchovy k prospěchu školám, jejich pracovníkům, dětem, resp. žákům a regionu jako celku.

Vyhodnocení dotazníkového šetření bylo řídicím výborem projektu vzato na vědomí procedurou písemného projednávání 31. prosince 2021.

¹ MŠMT 2017a.

² Registrační číslo CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0008616.

³ Registrační číslo CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000365.

⁴ MAS Pobeskydí 2021a.

⁵ MAS Pobeskydí 2021b.

2 CÍL A METODIKA

Cílem provedeného dotazníkového šetření bylo zmapovat situaci v oblasti rovných příležitostí ve vzdělávání a výchově v oblastech definovaných metodikou rovných příležitostí ve vzdělávání pro prioritní osu 3 OP VVV (dále jen „metodika“).⁶ Šetření bylo realizováno v souladu s pravidly a postupy (dále jen „pravidla“), kterými jsou vázání žadatelé o podporu a realizátoři projektů MAP II.⁷ Komplementární k tomuto šetření byly minikonference zástupců zapojených škol, které byly realizovány v listopadu 2020.⁸ Společně toto šetření a minikonference navazovaly na předchozí šetření,⁹ které se uskutečnilo v únoru až červnu 2019, a byly podkladem pro následné revize analýzy a strategického rámce priorit projektu.¹⁰ Toto vyhodnocení je součástí analýzy stavu rovných příležitostí ve smyslu metodiky.

Dotazníkové šetření se podle metodiky mělo zaměřovat na zjišťování informací v následujících okruzích:

- přijímání dětí a žáků ke vzdělávání,
- inkluzivita školy,
- počet, resp. podíl dětí, resp. žáků s potřebou podpůrných opatření ve školách a třídách a porovnání k průměrnému podílu dětí, resp. žáků ve školách za celé území; mezi děti, resp. žáky s potřebou podpůrných opatření musely být zahrnuty i děti, resp. žáci, kteří nemají přiznaná podpůrná opatření podle zákonných předpisů, nicméně ředitel školy, případně jiný pedagogický pracovník identifikoval, že dítě, resp. žák potřebuje podporu ve vzdělávání, a to například z důvodu socioekonomického znevýhodnění a kulturní odlišnosti.

Dotazníkové šetření se mělo dále zaměřovat na zjištění následujících ukazatelů, a to za dobu posledních tří školních roků:

- průměrný počet absencí dětí, resp. žáků za školu (omluvených a neomluvených) a průměrný počet absencí dětí, resp. žáků za jednotlivé třídy,
- výsledky v testování České školní inspekce,
- podíl odchodu žáků ze základní školy na víceletá gymnázia,
- podíl žáků základních škol skládajících standardizované přijímací zkoušky (tj. podíl žáků odcházejících do maturitního studia),
- úspěšnost žáků jednotlivých základních škol ve standardizovaných přijímacích zkouškách,
- podíl žáků, kteří předčasně ukončili základní vzdělávání v důsledku ukončení povinné školní docházky,
- nákladovost vzdělávání v jednotlivých mateřských a základních školách (nutné investice ze strany zákonných zástupců při vstupu do prvního ročníku a v průběhu dalšího vzdělávání, tj. např. poskytování finančního příspěvku na výuku cizích jazyků, akce pořádané školou atd.),
- nákladovost volnočasových aktivit a doučování nabízených školami a školskými zařízeními či jinými subjekty v území,
- přístupnost školního stravování (zda školy monitorují počty dětí, resp. žáků, kteří se ve školní jídelně nestravují, a zajišťují financování stravování pro děti, resp. žáky, kteří na obědy nechodí z ekonomických důvodů),
- počty výchovných opatření v základních školách podle charakteru.¹¹

Takto formulované okruhy a ukazatele bylo nutné operacionalizovat do podoby, snáze uchopitelné očekávanými respondenty. Ve výsledku se jednalo o mix otevřených a uzavřených otázek. Předchozí šetření¹² ukázalo, že snaha o uchopitelnou operacionalizaci nemusí nutně přinést racionální výsledky. V předchozím šetření u některých otázek školy ne vždy dokonale uchopily otázku (pokud vůbec byla formulována k pochopení) a u jiných některá data školy samy neměly. Na druhé straně spoustou dalších dat, která měla být dotazníkovým šetřením (předchozím i tímto) zjišťována, disponuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, případně jiné hierarchicky vyšší organizace. Bohužel, ministerstvo a tyto organizace realizátorům šetření tato data neposkytly (ani tehdy, ani nyní) a donutily tak školy podstoupit další kolo otravného vykazování už stokrát vykázaného.

⁶ MŠMT 2018.

⁷ MŠMT 2017a, b, c, d.

⁸ MAS Pobeskydí 2020a.

⁹ MAS Pobeskydí 2020b.

¹⁰ MAS Pobeskydí 2021a, b.

¹¹ MŠMT 2018.

¹² MAS Pobeskydí 2020b.

Z uvedených důvodů byly z tohoto šetření záměrně vynechány otázky zaměřené:

- na nákladovost vzdělávání,¹³
- na nákladovost doučování a volnočasových aktivit,¹⁴
- na spolupráci za účelem adaptace dětí na školní prostředí a přípravy na přechod na základní školu,¹⁵
- na spolupráci se zákonnými zástupci žáků ohrožených školním neúspěchem.¹⁶

V těchto čtyřech případech se odkazujeme na vyhodnocení předchozího dotazníkového šetření.¹⁷

Dotazník byl distribuován 6. října 2020 na všechny mateřské a základní školy v regionu společně s pozvánkou na minikonferenci a s nabídkou finanční kompenzace za vyplnění dotazníku a účast na minikonferenci. Konečný termín odevzdání dotazníků byl stanoven na 31. říjen 2020, ale dotazníky se trouhly ještě týdně poté.

Celkem se do tohoto šetření zapojilo 42 škol, z toho (podle RED IZO):

- 15 (samostatných) mateřských škol,
- 1 (samostatná) neúplná základní škola,
- 7 (samostatných) úplných základních škol,
- 9 sloučených mateřských a neúplných základních škol,
- 10 sloučených mateřských a úplných základních škol.

Z jiného úhlu pohledu (podle IZO):

- 34 mateřských škol,
- 10 neúplných základních škol,
- 17 úplných základních škol.

Vzhledem k počtu škol zapojených do projektu činila výsledná návratnost:

- 79,07 % mateřských škol,
- 71,43 % neúplných základních škol,
- 70,83 % úplných základních škol.

U škol zapojených do tohoto šetření jsou k dispozici tříleté časové řady za uzavřené školní roky 2017/18 až 2019/20. 41 z těchto škol se zúčastnilo také předchozího dotazníkového šetření a k dispozici jsou u nich pětileté časové řady za uzavřené školní roky 2015/16 až 2019/20. Naopak, dvanáct škol se zúčastnilo pouze předchozího šetření a k dispozici jsou u nich pouze tříleté časové řady za uzavřené školní roky 2015/16 až 2017/18. Vzhledem k tomu, že předchozího a tohoto dotazníkového šetření se zúčastnily různé množiny škol, jsou jejich výsledky a zde uvedené pětileté časové řady a z nich vyplývající data a informace srovnatelné pouze omezeně, a to i přesto, že se obě množiny do značné míry překrývají.

V grafech a přehledech je za zapojenou školu počítána ta, která se zapojila alespoň do jednoho z obou šetření. Sto procent škol tedy zahrnuje:

- 40 mateřských škol,
- 14 neúplných základních škol,
- 22 úplných základních škol.

Základní umělecké školy nebyly v tomto šetření vůbec oslovány, neboť se jich většina otázek vůbec netýká, nebo týká, ale zcela v jiném smyslu, než u mateřských nebo základních škol.

Problematickým momentem otevřených otázek je skutečnost, že tyto dost často bývají něčím na způsob testu volných asociací. Respondent odpoví, co mu zrovna přijde na mysl v daný okamžik jako správná a vyčerpávající odpověď. Kdyby byl ke stejné otázce postaven o týden později, pravděpodobně by napsal něco alespoň zčásti odlišného. Tím spíše, kdyby byli jednotliví respondenti konfrontováni mezi sebou navzájem. S vědomím toho

¹³ V předchozím šetření zde zástupci škol uváděli částky na základě vlastního (vesměs ničím nepodloženého) odhadu s až absurdním rozptylem hodnot (od bezplatného školství až po téměř 12 tisíc u mateřských a 17 tisíc u základních škol ročně). Opakování tohoto cvičení by vedlo k jiným a navzájem nesrovnatelným odhadům a bezcenným výsledkům.

¹⁴ Ze stejných důvodů jako v předchozím případě.

¹⁵ V tomto případě se předpokládalo, že by výsledky nebyly příliš odlišné od výsledků předchozího šetření.

¹⁶ Ze stejných důvodů jako v předchozím případě.

¹⁷ MAS Pobeskydí 2020b.

je potřeba přistupovat ke čtení vyhodnocení. Naštěstí, otevřených otázek nebylo v tomto šetření mnoho. Přesto, u těchto otázek nejsou relevantní počty respondentů, kteří uvedli určitou variantu odpovědi, protože jiní respondenti by ji byli možná uvedli také, kdyby si na ni při vyplňování vzpomněli. Výsledky otevřených otázek je lepší chápat jako výčet možného, který dost dobře mapuje celkový možný rozsah odpovědí (uvádí tedy možná všechny možné varianty), čísla však jsou u jednotlivých otázek více, či méně podhodnocená.

Odpovědi na otevřené otázky byly metodou klíčových slov zaznamenány do někdy složitých myšlenkových map, které jednotlivé odpovědi řadily od jednotlivých a konkrétních odpovědí do stále obsáhlejších a obecnějších množin. Odpovědi řazené do jednotlivých větví myšlenkových map, resp. množin, mohly být následně kvantifikovány a seřazeny podle významnosti, ale opět platí, uvedená čísla je nutno brát s rezervou.

Uzavřené otázky bylo možné vyhodnocovat metodami popisné statistiky. U dat, která obsahovala časové řady, bylo možné vyhodnotit data za každý rok zvlášť a zhodnotit celkové trendy. Pro vzájemné průřezové porovnání však byly kromě dat za jednotlivé roky spočteny celkové pětileté průměry daných hodnot. Tyto průměrné hodnoty byly využity v grafických znázorněních, kde pětiletý průměr sloužil jako referenční rovina dělící soubor hodnot na čtyři části:

- výrazně podprůměrná data (méně než polovina pětiletého průměru),
- podprůměrná data (méně než pětiletý průměr, ale více než nebo rovno polovině pětiletého průměru; $P/2$),
- nadprůměrná data (méně než dvojnásobek pětiletého průměru, ale více než nebo rovno pětiletému průměru; P),
- výrazně nadprůměrná data (více než nebo rovno dvojnásobku pětiletého průměru; $2P$).

Pro hrubé srovnání byla zjištěná data porovnávána na třech úrovních u základních škol a dvou úrovních u mateřských škol:

- venkovské × Frýdecko-Místecké školy (Brušperk a Paskov byly zahrnuty mezi venkovské obce),
- malé × velké školy (pod nebo nad mediánem počtu dětí, resp. žáků v posledním sledovaném roce),
- neúplné × úplné základní školy.

Srovnání mezi těmito třemi páry množin škol byla provedena prostřednictvím metod popisné statistiky.

Vyhodnocení jednotlivých otázek bylo průběžně projednáváno v pracovních skupinách projektu. Výsledkem tohoto projednání je interpretace výsledků za jednotlivé otázky. V následujícím textu jsou odpovědi na každou otázku uvozeny zněním otázky a vymezením škol, kterým byla otázka primárně určena. Vyhodnocení je členěno podle jednotlivých otázek a interpretace jsou řazeny ke každé z nich.

3 VYHODNOCENÍ

Tato část dotazníku se v souladu s metodikou¹⁸ (a s výše uvedeným) zaměřovala na zjištění situace v následujících oblastech:

- odmítání dětí ke vzdělávání,
- důvody odmítnutí dětí ke vzdělávání,
- služby poskytované školami,
- školkovné,
- třídní fond,
- testování Českou školní inspekcí,
- děti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními,
- děti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření,
- děti a žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí,
- absence,
- výchovná opatření a snížené stupně z chování,
- opakování ročníku,
- předčasná ukončení základního vzdělávání,
- odchody žáků na gymnázia,
- skládání (standardizovaných) přijímacích zkoušek,
- úspěšnost ve (standardizovaných) přijímacích zkouškách,
- monitoring počtu dětí a žáků, kteří se ve školní jídelně nestravují,
- financování stravování pro děti a žáky, kteří na obědy nechodí z ekonomických důvodů.

Každé této oblasti odpovídá jedna otázka.

Odmítání dětí ke vzdělávání

Otázka: „**Jaký byl podíl dětí odmítnutých ke vzdělávání (z kapacitních nebo jiných důvodů) na celkovém počtu dětí hlásících se ke vzdělávání (příhlášek) za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem?**“

Otázka byla určena všem školám.

Ve školním roce 2019/20 bylo odmítnuto 17,58 % dětí hlásících se ke vzdělávání na **mateřskou školu**. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 64,00 %, minima (0,00 %) dosáhlo jedenáct škol. Ve sledovaném tříletém období podíl dětí odmítnutých ke vzdělávání postupně rostl (z minima 10,98 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 1).¹⁹

Pouze čtyři **základní školy** v průběhu sledovaného období alespoň jednou odmítly dítě k základnímu vzdělávání.²⁰ Statistická analýza, analýza vývojových trendů a rozdílů mezi sledovanými charakteristikami základních škol je z tohoto důvodu bezpředmětná (obrázek č. 2).

Velmi významné rozdíly jsou mezi malými a velkými mateřskými školami, kde malé odmítaly děti v průměru o 57 % více než velké. Rozdíly mezi venkovskými a Frýdecko-Místeckými školami jsou nevýznamné: venkovské mateřské školy odmítaly děti pouze o 3 % více.

K odmítání dětí ke vzdělávání ve sledovaném období docházelo až na občasné výjimky pouze v mateřských školách. Pouze devět mateřských škol v celém sledovaném období žádné dítě neodmítlo, v jednotlivých letech postupně klesal počet škol, které žádné dítě neodmítly, zato postupně rostl počet škol, které odmítly i více než jedno dítě ze dvou. Jednoznačně jde o důsledek vztahu nabídky a poptávky, kde na straně nabídky stojí kapacity školy a stanovené podmínky k přijetí (viz následující otázka) a na straně poptávky zájem zákonných zástupců. Předpokládáme, že ten je z větší části utvářen geografickou blízkostí bydliště či pracoviště zákonných zástupců nebo docházkou staršího sourozence do téže školy, významnou roli však může v jednotlivých případech hrát image školy.

¹⁸ MŠMT 2018.

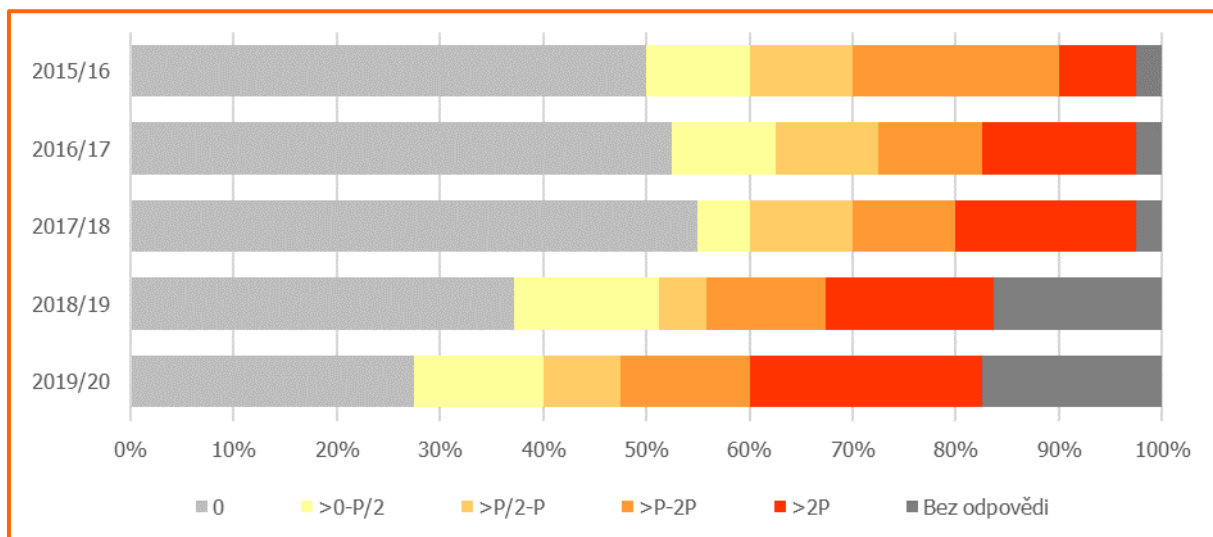
¹⁹ V pětiletém období je trend obdobný. Minima (8,37 %) bylo dosaženo ve školním roce 2015/16.

²⁰ Roční maximum zaznamenané u jedné školy činilo 24,00 % odmítnutých dětí.

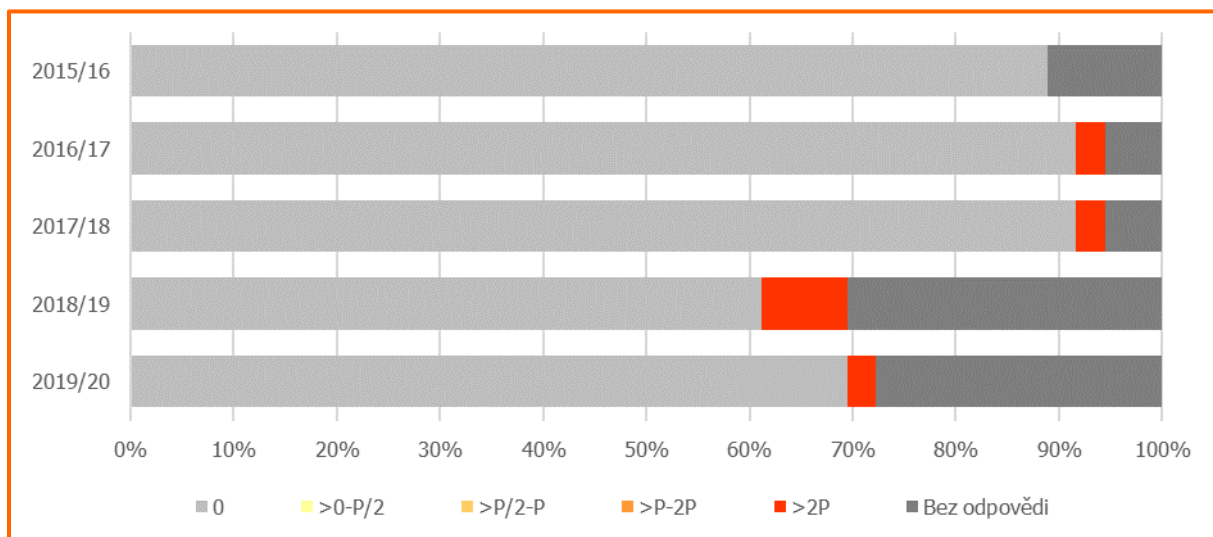

Neznámou je struktura odmítnutých dětí z pohledu věku a jakou roli v lokálních převisech poptávky nad nabídkou hraje odkládání stále mladších dětí do předškolních zařízení.

Obrázek č. 1: Podíly dětí odmítnutých ke vzdělávání v mateřských školách²¹

Obrázek č. 2: Podíly dětí odmítnutých ke vzdělávání v základních školách²²

V případě základních škol je situace jednodušší, její interpretace je však v zásadě totožná. Pouze čtyři základní školy ve sledovaném období alespoň jednou odmítly nějaké děti hlásící se ke vzdělávání a v celkovém počtu dětí hlásících se ke vzdělávání na základní školy byly tyto počty zanedbatelné, tím spíše, přihlédne-li se k důvodům odmítnutí (viz následující otázka).

²¹ P/2 = 6,40 %, P = 12,80 %, 2P = 25,60 %. 100 % = 40 mateřských škol.

²² P/2 = 0,34 %, P = 0,67 %, 2P = 1,35 %. 100 % = 36 základních škol.

Důvody odmítnutí dětí ke vzdělávání

Otázka: „**Jaké byly v těchto letech převažující důvody odmítnutí dětí ke vzdělávání?**“

Otázka byla určena všem školám.

Důvody odmítnutí dětí ke vzdělávání v **mateřských školách** byly následující:²³

- nedostatečná kapacita školy (zájem převyšující možnosti; 77 %),
- nízký věk dětí (36 %),
- bydliště dítěte mimo spádový obvod školy (9 %),
- nenaočkovanosť dětí (9 %).

Pouze čtyři **základní školy** uvedly, že ve sledovaném období odmítly alespoň jedno dítě ke vzdělávání. Důvodem k odmítnutí byly:²⁴

- školní nezralost (50 %),
- nedostatečná kapacita školy (zájem převyšující možnosti; 25 %).

Ve sledovaném období odmítlo alespoň jedno dítě ke vzdělávání 22 (tj. 55 %) mateřských škol a čtyři (tj. 11 %) základní školy. Hlavním důvodem v případě mateřských škol byly disproporce mezi poptávkou, tj. zájmem zákonných zástupců (z demografických nebo prestižních důvodů), a nabídkou, tj. kapacitami škol. V druhém sledu se u mateřských škol jednalo o důvody související s konkrétními dětmi (nízký věk, bydliště mimo spádový obvod školy, resp. nenaočkovanosť). V případě nízkého věku a bydliště lze přitom předpokládat souvislost s nedostatečnými kapacitami školy, tj. v první řadě jsou z kapacitních důvodů odmítány děti nízkého věku a ty, které nemají trvalé bydliště ve spádovém obvodu školy. V případě základních škol byla hlavním důvodem odmítnutí dětí jejich školní nezralost, v druhé řadě pak nedostatečná kapacita školy.

Hlavní příčiny odmítání byly shrnuty již u předchozí otázky. Kromě převisu poptávky nad nabídkou, který je zčásti způsoben demografickými trendy v jednotlivých lokalitách a neschopností obcí či investorů uzpůsobit kapacity vzdělávacích zařízení nárůstu počtu dětí, jsou zde konkretizovány další důvody odmítání dětí ke vzdělávání. V první řadě jde u mateřských škol o snahu zákonných zástupců odkládat do mateřských škol stále mladší děti, byť k tomu nejsou sociálně ani psychicky zralé. Vzhledem k tomu, že v současnosti školy takové děti ke vzdělávání přijímat nemusí, se dá očekávat, že by podíl z tohoto důvodu odmítaných dětí nemusel v čase růst. V druhé, ne však nevýznamné řadě jde o nenaočkovanosť, která souvisí s nárůstem podílu alternativně myslících zákonných zástupců. Zde lze i do budoucna očekávat přinejmenším setrvalé významný, ne-li rostoucí podíl dětí odmítaných ke vzdělávání z tohoto důvodu.

Situace v základních školách je o poznání složitější k interpretaci. Pouze jedna škola uvedla jako důvod k odmítnutí dětí ke vzdělávání kapacitní důvody. Další uvedly školní nezralost dětí. Byť se jednalo pouze o dvě základní školy, lze předpokládat, že se s tímto důvodem setkává prakticky každá škola rok co rok, pouze jejich zástupci nepovažovali za nutné takto odmítnuté děti považovat za skutečně odmítnuté a daný důvod uvádět.

Služby poskytované školami

Otázka: „**Jaké nové služby Vaše škola (kromě vzdělávání) nabízí (výtvarné, pohybové a hudební aktivity, diagnostika školní připravenosti, logopedické služby, mimoškolní aktivity apod. v případě mateřských škol, v případě základních škol analogicky)? Buďte prosím co nejkonkrétnější, tj. např. v případě mimoškolních aktivit uveďte novinky v nabídce (nové služby, resp. novinky = služby zavedené od školního roku 2018/2019).**“

Otázka byla určena všem školám.

²³ Řazeno podle četnosti výskytu sestupně. 100 % = 22 mateřských škol, které ve sledovaném období odmítly alespoň jedno dítě ke vzdělávání.

²⁴ Řazeno podle četnosti výskytu sestupně. 100 % = 4 základní školy, které ve sledovaném období odmítly alespoň jedno dítě ke vzdělávání.

Novinky ve službách (kromě vzdělávání) **mateřských škol** zahrnují:²⁵

- kroužky, resp. nadstandardní aktivity mimo školní vzdělávací program (65 %):
  - tělovýchovné (38 %), zejména taneční (18 %), např. zumbly nebo pohybových tanečků (3 %), dále jógy, pohybových her (5 %), atletický, florbalový, basketbalový, aerobiku nebo malých olympioniků (3 %),
  - jazykové (35 %), zejména anglického jazyka (33 %), včetně vydávání školního časopisu v cizím jazyce (3 %),
  - výtvarné (23 %), zejména keramický (15 %),
  - polytechnické (20 %), např. přírodovědné (environmentální; 8 %), vědecké (pokusy, Zvídálek), inforatické (robotiky, práce s tablety; 5 %), pracovní (vaření) nebo tvořivé (šikulové; 3 %),
  - hudební (15 %), zejména hry na hudební nástroje (zobcovou flétnu; 8 %) a zpěvu (pěvecký, sborový zpěv; 5 %),
  - logopedické (Hláškař, Hbitý jazýček atd.; 13 %),
  - deskových her (šachový; 10 %),
  - dramatické (5 %),
  - folklórní (Lašánek; 3 %),
  - dopravní výchovy (3 %),
  - práce s Klokanovým kufrem (3 %),
- poradenství (33 %):
  - přípravy na základní školu (15 %), v rámci metody dobrého startu (8 %) i mimo ni,
  - logopedické (13 %),
  - obecné diagnostiky vývoje dítěte (8 %), předškolní a školní zralosti, v rámci oregonské metody diagnostiky (3 %) i mimo ni,
  - screeningu sluchu (3 %),
  - další blíže nespecifikované poradenství v rámci speciálně-pedagogické péče (3 %),
- další jednorázové akce mimo školní vzdělávací program (20 %):
  - projektové dny (13 %), např. v rámci ekologické a environmentální výchovy, výukové hodiny v ZOO nebo ve Světě techniky Ostrava (3 %),
  - další akce mimo školní vzdělávací program (10 %), např. dílny s rodiči, besedy, přednášky pro rodiče nebo cvičení rodičů s dětmi (3 %),
- kurzy (18 %):
  - lyžařský kurz (15 %),
  - (před)plavecký výcvik (13 %),
  - školka v přírodě (3 %),
- zapojení do programů Začít spolu a Skutečně zdravá škola (3 %),
- zavedení metody dobrého startu (3 %).

Dvě mateřské školy (5 %) uvedly, že ve sledovaném období žádné nové služby nezavedly.

Novinky ve službách (kromě vzdělávání) **základních škol** zahrnují:²⁶

- kroužky (58 %):
  - tělovýchovné (39 %), zejména florbalový, taneční (11 %), např. zumbly, dále atletický, bojových sportů, jógy (6 %), volejbalový, miniházené, fotbalový, badmintonový, míčových her, orientačního běhu, snaggolfový, rybářský, pohybových her atp. (3 %),
  - polytechnické (39 %), zejména vědecké (badatelé, veselá věda, věda hrou, technické laboratoře apod.; 19 %), inforatické (14 %), např. robotiky (8 %), kybernetiky, programování s ozoboty apod. (3 %), pracovní (11 %), např. vaření a stolování (8 %), zahradnický (3 %), tvořivé (šikulové, dílny, korálkování; 8 %) a přírodovědné (3 %),

²⁵ Řazeno podle četnosti výskytu sestupně. 100 % = 40 mateřských škol.

²⁶ Řazeno podle četnosti výskytu sestupně. 100 % = 36 základních škol.

- výtvarné (28 %), zejména keramický (17 %), dále např. netradičních výtvarných technik, výtvarné tvoření nebo dílny (3 %),
- hudební (22 %), zejména pěvecký (14 %), např. pěvecký sbor nebo sborový (11 %) i sólový zpěv (3 %), dále hry na hudební nástroje (11 %), kytarový, houslový i ukulelový (3 %),
- jazykové (19 %), zejména anglického jazyka (14 %), ale též komunikace v cizím jazyce (3 %),
- deskových her (17 %), např. šachový (6 %),
- čtenářské dílny, kluby a kroužky (17 %),
- dramatické (8 %),
- matematické a logické (3 %),
- poradenství (19 %):
  - logopedické (8 %),
  - se školním psychologem, speciálním pedagogem nebo školním asistentem (8 %),
  - kariérové (3 %),
  - v rámci speciálně-pedagogické péče (3 %),
  - žákům-cizincům a jejich zákonným zástupcům (3 %),
- kurzy (17 %):
  - jazykový kurz (8 %), včetně angličtiny s rodilým mluvčím (3 %),
  - lyžařský kurz (6 %),
  - plavecký kurz (6 %),
  - kurz první pomoci (3 %),
- další jednorázové akce mimo školní vzdělávací program (14 %), např. exkurze ve firmách, návštěvy burz škol, přednášky pro rodiče, workshopy, soutěž MasterChef nebo akce v rámci projektu Sportuj ve škole (3 %),
- doučování (11 %), včetně doučování žáků-cizinců (3 %),
- nepovinné předměty: zdravotní tělesná výchova nebo sportovní hry (3 %),
- distanční výuku (3 %).

Tři základní školy (8 %) uvedly, že ve sledovaném období žádné nové služby nezavedly.

Uvedené odpovědi je nutné brát v kontextu položené otázky, která se výslovně ptala na nové služby. Mnoho služeb školy poskytují delší dobu a jejich přehled je uveden ve vyhodnocení předchozího dotazníkového šetření.²⁷ Dále odpovědi odrážejí to, jak si školy definovaly pojem služba. Je nasnadě, že tato definice se u jednotlivých respondentů lišila. Odpovědi, které se nachází na vrcholu pomyslného žebříčku, představují služby, na kterých se respondenti většinou shodli, že jsou opravdu službami, nebo byly jako služba explicitně vyjmenovány v otázce. Některé (explicitně nevyjmenované služby) respondenti mohli považovat za příliš samozřejmé a do svých odpovědí je nezahrnuli. Jen tak si lze vysvětlit např. nízké postavení distanční výuky u základních škol, která zaznamenala prokazatelný boom ve sledovaném období v souvislosti s pandemií COVID 19. Lze diskutovat o tom, zda to či ono je službou, či nikoli, ale nezáleží na tom. V dotaznících to bylo uvedeno a jako takové vyhodnoceno.

Daleko podstatnější, než čísla u jednotlivých odpovědí, je jejich spektrum, které odráží kvalitativní posuny v nabídce služeb ve sledovaném období, tím spíše, že toto období bylo v souvislosti s pandemií COVID 19 a souvisejícími protipandemickými opatřeními unikátní.

Školkovné

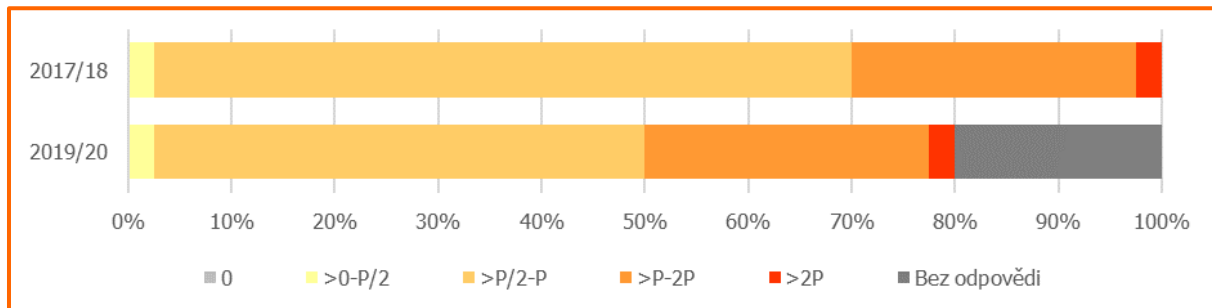
Otázka: „**Jak vysoké je na Vaší mateřské škole školkovné?**“

Otázka byla určena mateřským školám.

Školkovné v mateřských školách ve školním roce 2019/20 činilo v průměru 478 Kč měsíčně. Maximum tohoto ukazatele činilo 2 500 Kč, minimum 200 Kč měsíčně (obrázek č. 3).²⁸

²⁷ MAS Pobeskydí 2020b.

²⁸ Tyto údaje jsou výrazně deformovány školkovným soukromé mateřské školy. Po očištění o tuto extrémní hodnotu činilo průměrné školkovné 413 Kč a jeho maximum 550 Kč měsíčně. Ve srovnání se školním rokem 2017/18

Obrázek č. 3: Školkovné²⁹

Primární variabilita školkovného v mateřských školách závisí na typu zřizovatele, kdy soukromé školy účtují řádově vyšší částky. Ve vztahu ke sledovaným charakteristikám škol se (kromě toho) jeví jako významnější rozdíl mezi Frýdecko-Místeckými a venkovskými školami, kdy školkovné ve Frýdecko-Místeckých školách je o 38 % vyšší oproti venkovským školám. Podobně školkovné ve velkých mateřských školách je o více než 24 % vyšší oproti malým školám.³⁰

Výše školkovného vykazuje v měřítku jednotlivých škol značnou variabilitu, a to i tehdy, pomineme-li jedinou soukromou školu, která se do šetření zapojila. Školkovné by mělo (teoreticky) odrážet reálné náklady vzdělávání a výchovy v jednotlivých školách. Rozhodně však nelze říct, že by mateřské školy s vyšším školkovným měly o tolik vyšší náklady nebo že by nabízely o tolik kvalitnější služby. Spíše je výše školkovného dána nepsanou dohodou mezi školou, jejím zřizovatelem a zákonnými zástupci a souvisí s dotacemi od zřizovatele a s jinými platbami, které zákonní zástupci v průběhu docházky svého dítěte platí různými formami.

Stejně vysoké školkovné ve dvou srovnatelných školách nemusí s náklady a případně i s kvalitou a dostupností vzdělávání nijak souviset, pokud v prvním případě se na zvýšených nákladech školy podílí zřizovatel (v rámci své prarodinné politiky) a v druhé je zákonní zástupci sanují prostřednictvím třídního fondu nebo jednorázových příspěvků na to či ono. Podobně, relativně vysoká výše školkovného nemusí znamenat vysoké náklady školy, ale být výsledkem dohody se zákonnými zástupci na tom, že se jedná o jedinou platbu za vzdělávání a výchovu dítěte. V tomto kontextu nelze ze zjištěných dat usuzovat nic zásadního o jednotlivých školách a dostupnosti vzdělávání a výchovy v nich. Snad pouze ze zjištění, že Frýdecko-Místecké (a velké) školy mají vyšší školkovné, lze cosi usuzovat o vztahu školy, zřizovatele a zákonných zástupců.

Třídní fond

Otázka: „Je na Vaší škole zřízen pro účast na školních akcích třídní fond? Pokud ano, jaká je roční výše příspěvku na jedno dítě, resp. žáka?“

Otázka byla určena všem školám.

Příspěvky do třídního fondu³¹ v **mateřských školách** ve školním roce 2019/20 činily v průměru 253 Kč ročně. Maximum tohoto ukazatele činilo 1 200 Kč, minimum (0 Kč, tj. žádný třídní fond) uvedlo sedmnáct škol (43 %; obrázek č. 4).³²

se průměrné školkovné zvýšilo o 35 Kč měsíčně (o 23 Kč po očištění), přičemž 53 % mateřských škol školkovné nezvýšilo, 41 % ano. Dvě mateřské školy (6 %) školkovné snížily.

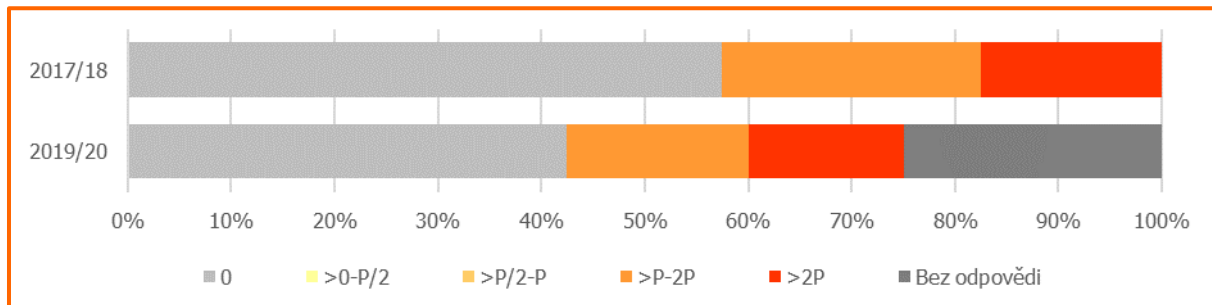
²⁹ P/2 = 239, P = 478, 2P = 956. 100 % = 40 mateřských škol.

³⁰ Údaje jsou očištěny od extrémních hodnot dosažených soukromou mateřskou školou.

³¹ Bez ohledu na jeho formu (spravovaného školou či spolkem rodičů; paušálního či jednotlivě na konkrétní akce).

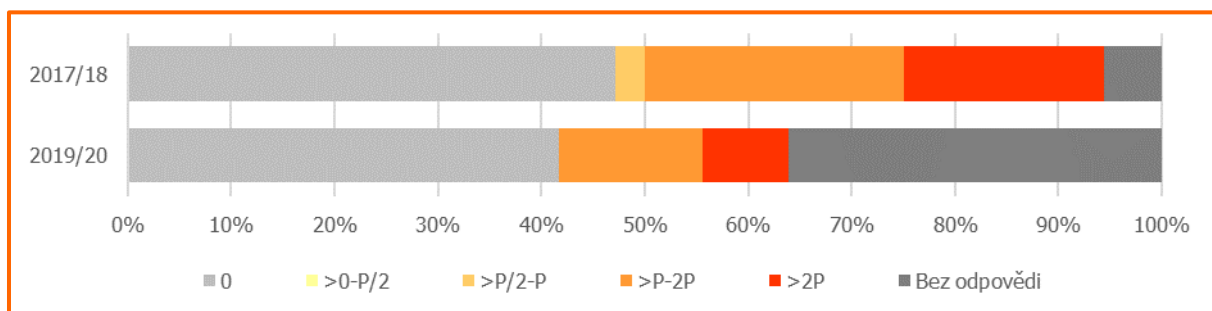
³² Ve srovnání se školním rokem 2017/18 se průměrné příspěvky do třídního fondu snížily o 7 Kč, přičemž 57 % mateřských škol příspěvek nezvýšilo, 23 % ano. 20 % mateřských škol příspěvek snížilo.

Obrázek č. 4: Třídní fond v mateřských školách³³

Příspěvky do třídního fondu³⁴ v **základních školách** ve školním roce 2019/20 činily v průměru 178 Kč ročně. Maximum tohoto ukazatele činilo 1 200 Kč, minimum (0 Kč, tj. žádný třídní fond) uvedlo patnáct škol (42 %; obrázek č. 5).³⁵ Jedna základní škola uvedla, že výše příspěvku do třídního fondu závisí na rozhodnutí třídního učitele.

Obrázek č. 5: Třídní fond v základních školách³⁶

V odpovědích na tuto otázku lze sledovat značný rozptyl odpovědí, a to zejména u základních škol. Ve vztahu ke sledovaným charakteristikám se jako nejvýznamnější ukázaly rozdíly mezi venkovskými a Frýdecko-Místeckými a mezi úplnými a neúplnými základními školami. Příspěvky do třídního fondu jsou ve venkovských školách téměř sedminásobné oproti Frýdecko-Místeckým a v úplných školách více než čtyřnásobné oproti neúplným. Další rozdíly ve výši příspěvků do třídního fondu již nebyly tolik významné. V malých základních školách je výše příspěvků o 39 % vyšší než ve velkých, naopak ve velkých mateřských školách o 28 % vyšší než v malých a ve venkovských mateřských školách o 23 % vyšší než ve Frýdecko-Místeckých.

Výsledky odpovědí na tuto otázku jsou ovlivněny tím, jak jednotlivé školy uchopily pojem třídní fond. Některé jej vzaly doslova (odtud značný podíl těch, které žádný nemají), jiné šly o krok dále a odhadly celkový souhrn plateb zákonných zástupců na aktivity různého druhu během školního roku. Běžná výše třídního fondu se pohybuje v rozmezí 500–700 Kč ročně u mateřských škol a 250–600 Kč u základních škol, najdou se však i případy mnohem vyšších plateb. Lze předpokládat, že výše třídního fondu je výsledkem dohody školy, případně třídního učitele se zákonnými zástupci na tom, jak vysoký třídní fond je a bude a co z něj bude hrazeno. Tak či tak, třídní fond, bez ohledu na to, jak jej školy v dotazníkovém šetření uchopily, je jen zlomkem celkových nákladů zákonných zástupců na vzdělávání a výchovu a z jeho výše nelze nic zásadního usuzovat o dostupnosti vzdělávání a výchovy pro jednotlivé děti, resp. žáky. Tím spíše, že škola, třída, spolek rodičů či jiná instituce mohou vždy přihlídnout k sociální situaci každého dítěte, resp. žáka.

³³ P/2 = 127, P = 253, 2P = 507. 100 % = 40 mateřských škol.

³⁴ Bez ohledu na jeho formu (spravovaného školou či spolkem rodičů; paušálního či jednotlivě na konkrétní akce).

³⁵ Ve srovnání se školním rokem 2017/18 se průměrné příspěvky do třídního fondu snížily o 66 Kč, přičemž 57 % základních škol příspěvek nezvýšilo, 9 % ano. 34 % základních škol příspěvek snížilo.

³⁶ P/2 = 89, P = 178, 2P = 357. 100 % = 36 základních škol.

Rozdíly mezi jednotlivými školami podle jejich charakteristik jsou poměrně zásadní. V principu se nelze vyhnout srovnání se školkovým (viz předchozí otázka). Rovněž zde lze předpokládat, že výše třídního fondu je závislá na tom, jak se na reálných nákladech vzdělávání a výchovy podílí škola, zákonní zástupci a zřizovatel v rámci své prarodinné politiky. Jednoznačně vyšší jsou příspěvky do třídního fondu ve venkovských školách (u základních násobně), což zřejmě odráží skutečné náklady vzdělávání a výchovy, které jsou z řady důvodů vyšší na venkově a podíl hrazení těchto nákladů ze strany školy, případně zřizovatele je menší. Násobně vyšší příspěvky do třídního fondu úplných základních škol lze přičíst nákladům na vzdělávání a výchovu rostoucím úměrně s věkem žáka. Nejednoznačný vztah výše příspěvku a velikosti mateřských a základních škol je pravděpodobně výsledkem obou zmíněných rozdílů.

Testování Českou školní inspekcí

Otázka: **„Byla Vaše škola testována v období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 Českou školní inspekcí? Pokud ano, stručně shrňte, s jakým výsledkem.“**

Otázka byla určena všem školám.

„Testováno“ bylo tak či onak deset **mateřských škol** (25 %). Jejich odpovědi směřovaly k následujícím bodům:³⁷

- „Testování“ dopadlo pozitivně (23 %).
- Doporučení České školní inspekce (5 %) směřovala k organizaci stravování a spánku dětí, k důslednému postupování podle platných právních předpisů a seznamování zaměstnanců se školním řádem (3 %).

23 mateřských škol (58 %) uvedlo, že ve sledovaném období nebyly testovány Českou školní inspekcí.

„Testováno“ bylo tak či onak čtrnáct **základních škol** (39 %). Jejich odpovědi směřovaly k následujícím bodům:³⁸

- „Testování“ dopadlo pozitivně (28 %) nebo průměrně (6 %).
- Doporučení a upozornění České školní inspekce (8 %) směřovaly k výuce anglického jazyka neaprobovanou učitelkou, k zavádění sebehodnocení ve výuce, k důslednému postupování podle platných právních předpisů a seznamování zaměstnanců se školním řádem (3 %).

Dvanáct základních škol (33 %) uvedlo, že ve sledovaném období nebyly testovány Českou školní inspekcí.

Českou školní inspekcí bylo „testováno“ 25 % mateřských a 39 % základních škol. Testování, resp. inspekce (které byly zjevně do odpovědí přimíchány) se zaměřovaly jak na otázky vzdělávání a výchovy, tak na ostatní (provozně-organizační) otázky fungování školy. Z fragmentovaných výsledků, které respondenti uvedli do dotazníků, je zjevné, že testování, resp. inspekce dopadly dobře a žádné zásadní problémy šetřeními identifikovány nebyly.

Výsledky zjišťování jsou (jako u některých jiných otázek) ovlivněny interpretací pojmu testování ze strany respondentů. Z odpovědí vyplývá, že respondenti k testování v pravém slova smyslu přimíchali také inspekce (možná většinou). Z jednotlivých odpovědí i z jejich souhrnu však lze víceméně odhadnout a odlišit výsledky jak testování, tak inspekce. Ve výsledku na tom nesejde. Podstatné je celkové zjištění, že „testování“ (uskutečnila-li se) dopadla v mezích normálu. Lze samozřejmě spekulovat nad tím, že školy se spíše pochlubily pozitivními výsledky a případné negativní výsledky zamlčely, ale tato spekulace nemá žádný smysl.

Děti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními

Otázka: **„Jaký byl podíl dětí, resp. žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními (prvního až pátého stupně) podle zákonných předpisů za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem?“**

Otázka byla určena všem školám.

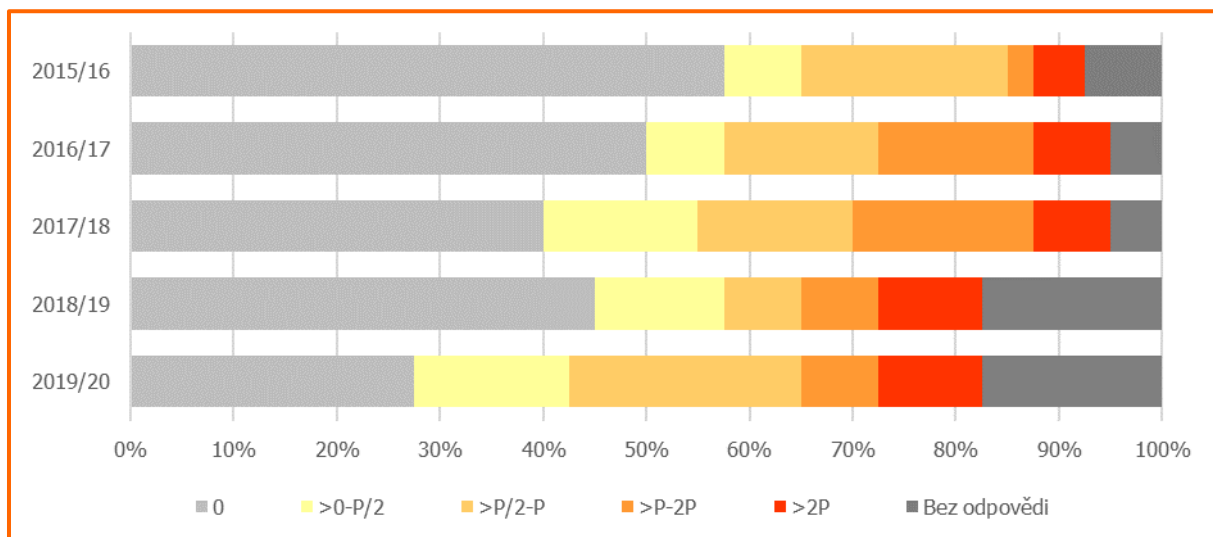
Ve školním roce 2019/20 navštěvovalo **mateřské školy** 2,94 % dětí se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 20,09 %, minima (0,00 %) dosáhlo jedenáct škol. Ve sledovaném tříletém období podíl dětí se speciálními vzdělávacími

³⁷ Řazeno podle četnosti výskytu sestupně. 100 % = 40 mateřských škol.

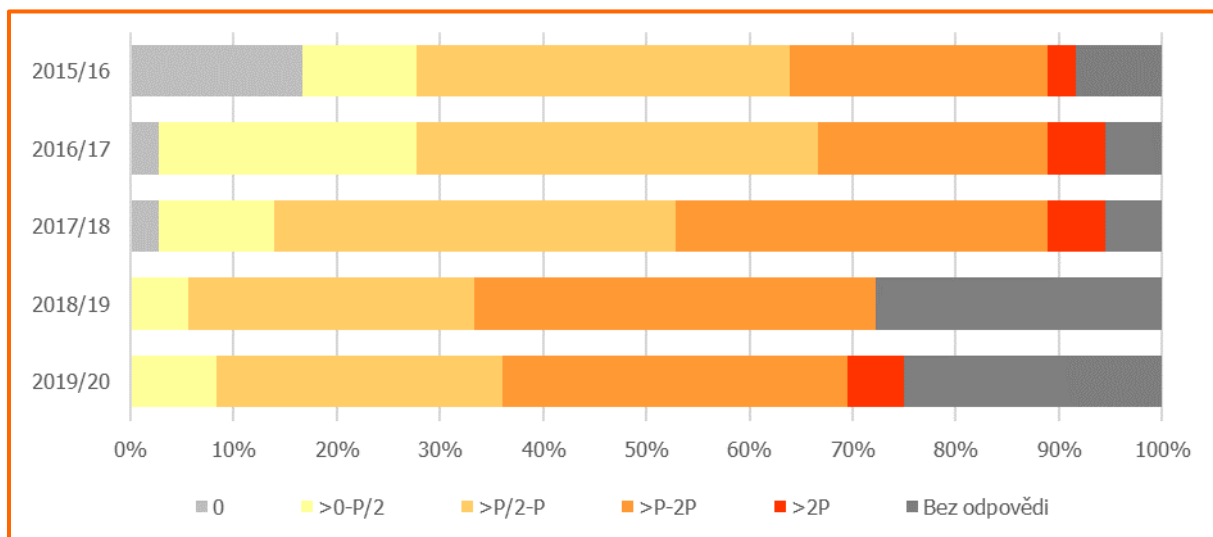
³⁸ Řazeno podle četnosti výskytu sestupně. 100 % = 36 základních škol.

potřebami kolísal (v rozmezí 2,70 až 3,60 %, nejvyšší hodnoty bylo dosaženo ve školním roce 2017/18; obrázek č. 6).³⁹

Obrázek č. 6: Podíly dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřských školách⁴⁰

Obrázek č. 7: Podíly žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v základních školách⁴¹

Ve školním roce 2019/20 navštěvovalo **základní školy** 13,19 % žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s příznávanými podpůrnými opatřeními. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 24,19 %,

³⁹ V pětiletém období je trend obdobný. Minima (2,26 %) bylo dosaženo ve školním roce 2015/16, maxima (3,60 %) ve školním roce 2017/18.

⁴⁰ P/2 = 1,49 %, P = 2,98 %, 2P = 5,96 %. 100 % = 40 mateřských škol.

⁴¹ P/2 = 5,45 %, P = 10,90 %, 2P = 21,80 %. 100 % = 36 základních škol.

minimum 3,30 %. Ve sledovaném tříletém období podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami postupně rostl (z minima 11,42 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 7).⁴²

Ve sledovaném období lze sledovat kolísající podíl dětí a trvale rostoucí podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními v mateřských a základních školách. Primární variabilita těchto podílů závisí na tom, zda se jedná o běžnou nebo speciální školu zřízenou podle § 16 zákona č. 561/2004 Sb.⁴³ Kromě toho byly velmi významné rozdíly tohoto ukazatele ve vztahu ke sledovaným charakteristikám zaznamenány u mateřských škol. Velké mateřské školy navštěvuje více než 2,1násobně více dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ve srovnání s malými a Frýdecko-Místecké mateřské školy o téměř 90 % více takových dětí ve srovnání s venkovskými. Rozdíly u základních škol jsou ve srovnání s tím méně významné, ale obdobné. Frýdecko-Místecké základní školy navštěvuje o 39 % více dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ve srovnání s venkovskými, úplně o 26 % více ve srovnání s neúplnými a velké o 19 % více ve srovnání s malými.⁴⁴

Práce s dětmi, resp. žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v souvislosti s podpůrnými opatřeními podle zákonných předpisů lze v kontextu čísel jednoznačně považovat za trendovou záležitost. V rámci toho lze ve školách sledovat několik významných trendů. Jako vstupní úvahu zkusme modelově předpokládat, že se děti, resp. žáci (jako demografická populace a sociální skupina) sice v čase mění, ale ne tak rychle, jak by naznačovaly uvedené statistiky, tj. zmíněné trendy jsou záležitostí spíše organizační a počínají zavedením institutu podpůrných opatření do praxe. Podobně zkusme pro zjednodušení předpokládat, že zastoupení dětí, resp. žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je v prostoru (spádových oblastech jednotlivých škol) zhruba stejné. Jen pro zjednodušení.

Podíl dětí, resp. žáků se speciálními vzdělávacími potřebami stabilně roste a klesá podíl škol, které žádné takové dítě, resp. žáka nemají. To nelze přičíst tomu, že by takové děti, resp. žáci na školách dříve nebyli, ale jednoznačně tomu, že školy začínají postupně brát problematiku vážně a učí se děti, resp. žáky se speciálními potřebami vyhledávat a pracovat s nimi. Některé školy jsou v tomto procesu dále než jiné, některé do tohoto vlaku ještě nenastoupily vůbec. Kromě sledovaných charakteristik škol je zde zřejmá několikaletá ztráta mateřských škol za základními. S tím souvisí postupně smazávání rozdílů v zastoupení dětí, resp. žáků se speciálními vzdělávacími potřebami mezi jednotlivými školami. Původně dramatické rozdíly mezi jednotlivými školami se postupně snižují tak, jak se další a další školy učí s institutem podpůrných opatření pracovat. V tomto ohledu jednoznačně vyvstává potřeba dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, včetně sdílení dobré praxe nejen na školách, ale zejména mezi nimi.

Děti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření

Otázka: „Jaký byl podíl dětí, resp. žáků se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření podle zákonných předpisů (jejichž potřebu podpory ve vzdělávání identifikoval ředitel školy nebo jiný pedagogický pracovník; např. z důvodu socioekonomického znevýhodnění a kulturní odlišnosti) za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem?“

Otázka byla určena všem školám.

Ve školním roce 2019/20 navštěvovalo **mateřské školy** 2,08 % dětí se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 7,98 %, minima (0,00 %) dosáhlo sedmáct škol. Ve sledovaném tříletém období podíl dětí se speciálními vzdělávacími potřebami postupně rostl (z minima 1,74 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 8).⁴⁵

Ve školním roce 2019/20 navštěvovalo **základní školy** 2,96 % žáků se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 16,22 %,

⁴² V pětiletém období je trend obdobný. Minima (8,51 %) bylo dosaženo ve školním roce 2015/16.

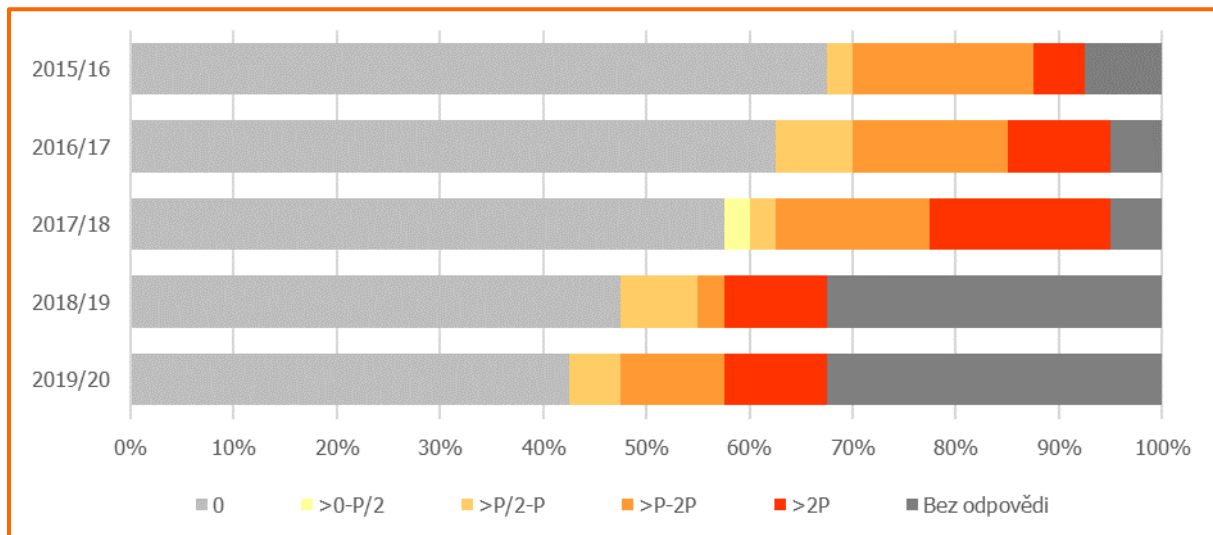
⁴³ Jediná čistě speciální škola se zapojila pouze do předchozího dotazníkového šetření. Ve sledovaném tříletém období za ni byla k dispozici data pouze ze školního roku 2017/18, který byl sledován v obou dotazníkových šetřeních.

⁴⁴ Údaje jsou očištěny od extrémních hodnot dosahovaných speciální školou zřízenou podle § 16 zákona č. 561/2004 Sb.

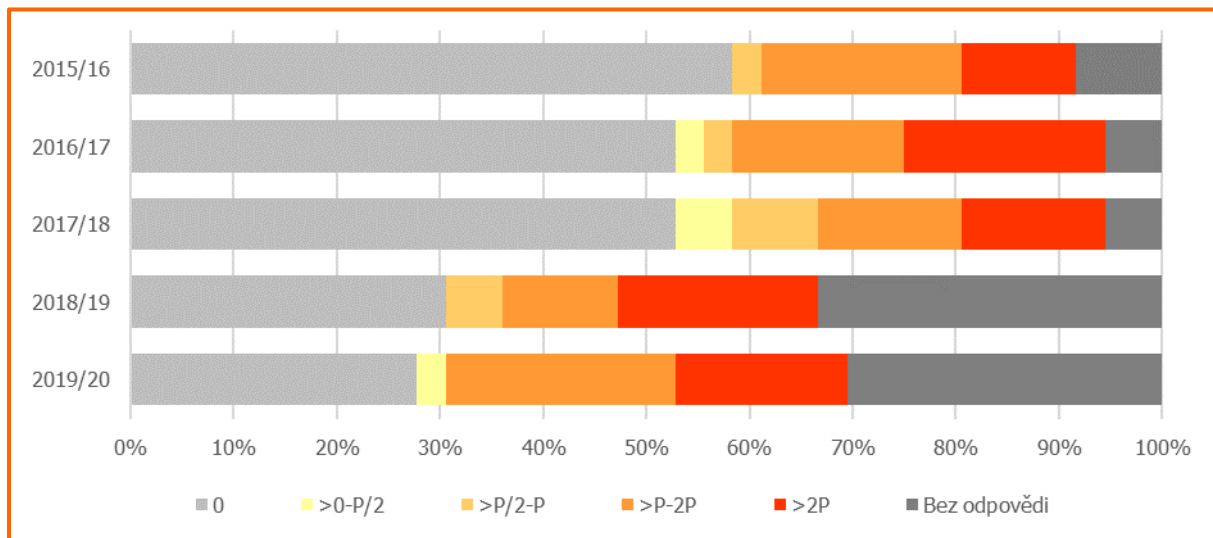
⁴⁵ V pětiletém období je trend obdobný. Minima (1,17 %) bylo dosaženo ve školním roce 2015/16.

minima (0,00 %) dosáhlo deset škol. Ve sledovaných letech podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami postupně rostl (z minima 1,37 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 9).⁴⁶

Obrázek č. 8: Podíly dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřských školách⁴⁷

Obrázek č. 9: Podíly žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v základních školách⁴⁸

Ve sledovaném období lze sledovat trvale rostoucí podíl dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření. Velmi významné rozdíly tohoto ukazatele ve vztahu ke sledovaným charakteristikám škol byly zaznamenány především u mateřských škol. Velké mateřské školy navštěvuje téměř 3,3násobně více dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ve srovnání s malými a Frýdecko-Místecké mateřské školy 2,4násobně více takových dětí ve srovnání s venkovskými mateřskými školami. Rozdíly u základních škol jsou méně, přesto

⁴⁶ V pětiletém období trend kolísá. Minima (1,37 %) bylo dosaženo ve školním roce 2017/18, maxima (2,96 %) ve školním roce 2019/20.

⁴⁷ P/2 = 0,92 %, P = 1,84 %, 2P = 3,68 %. 100 % = 40 mateřských škol.

⁴⁸ P/2 = 0,95 %, P = 1,90 %, 2P = 3,80 %. 100 % = 36 základních škol.

významné až velmi významné. Malé základní školy navštěvuje o téměř dvě třetiny více žáků se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření ve srovnání s velkými, Frýdecko-Místecké základní školy o více než 38 % takových dětí ve srovnání s venkovskými a úplné základní školy o více než třicet procent více než neúplné.

Zjištění z této otázky mají těsnou vazbu na zjištění z předchozí otázky. Předně jde o to, jakou úlohu má status dítěte, resp. žáka se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření. Může jít přinejmenším o tři různé situace, přičemž na různých školách nebo u konkrétního dítěte, resp. žáka může mít ta či ona různou váhu. V prvním případě je tento status dočasnou záležitostí, než dítě, resp. žák absolvuje obligátní kolečko a získá status dítěte, resp. žáka se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními. V druhém případě je tento status dítěti přiznán rozhodnutím školy s tím, že dítě, resp. žák na podpůrná opatření podle zákonných předpisů nemá nárok (zákonné předpisy jsou pro toto dítě, resp. žáka příliš těsné). V úvahu připadá ještě třetí varianta, kdy by dítě, resp. žák na podpůrná opatření nárok měl, ale z rozhodnutí školy nebo zákonných zástupců se jeho status neřeší.

Zjištěná čísla naznačují, že všechny tři situace vzájemně spolupůsobí. Na jedné straně je zde podstatná masa mateřských škol (a některé základní), které mají nízké podíly dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními podle zákonných předpisů a u nichž podíly dětí bez přiznaných podpůrných opatření rostou. V kontextu předchozí otázky se může jednat o postupný proces učení se škol vyhledávat a pracovat s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, kdy je jen otázkou času, než se to školy naučí a děti, resp. žáci bez podpůrných opatření se stanou dětmi, resp. žáky s podpůrnými opatřeními. Na druhé straně jsou zde školy, které si tímto procesem učení prošly nebo prochází, které mají víceméně stabilně vysoké podíly dětí, resp. žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními a které status dítěte, resp. žáka se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření využívají jako nadstandard pro speciální případy, které se do rámců zákonných předpisů nevlezou. U těchto škol, zejména základních, podíly dětí, resp. žáků se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření podle zákonných předpisů v čase kolísají. Je jen otázkou času a vzdělávání pedagogů a vedení škol, než se školy z první skupiny přelijí do druhé.

Děti a žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí

Otázka: „Jaký byl podíl dětí, resp. žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem?“

Otázka byla určena všem školám.

Ve školním roce 2019/20 navštěvovalo **mateřské školy** 2,22 % dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 6,04 %, minima (0,00 %) dosáhlo sedmáct škol. Ve sledovaných letech podíl dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí kolísá (v rozmezí 1,88 až 3,09 %, nejvyšší hodnoty bylo dosaženo ve školním roce 2017/18; obrázek č. 10).⁴⁹

Ve školním roce 2019/20 navštěvovalo **základní školy** 1,14 % žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 4,01 %, minima (0,00 %) dosáhlo čtrnáct škol. Ve sledovaných letech podíl žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí postupně klesal (z maxima 1,52 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 11).⁵⁰

Ve sledovaném období lze sledovat kolísající podíl dětí a postupně klesající podíl žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. Velmi významné rozdíly tohoto ukazatele ve vztahu ke sledovaným charakteristikám škol byly zaznamenány především u mateřských škol. Velké mateřské školy navštěvuje téměř padesátkrát více dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí ve srovnání s malými a Frýdecko-Místecké mateřské školy téměř 8,5násobně více takových dětí ve srovnání s venkovskými. Rozdíly u základních škol jsou méně, přesto velmi významné. Velké základní školy navštěvuje více než trojnásobně, Frýdecko-Místecké školy více než 2,5násobně a úplné téměř 2,3násobně více žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí ve srovnání s malými, venkovskými a neúplnými základními školami.

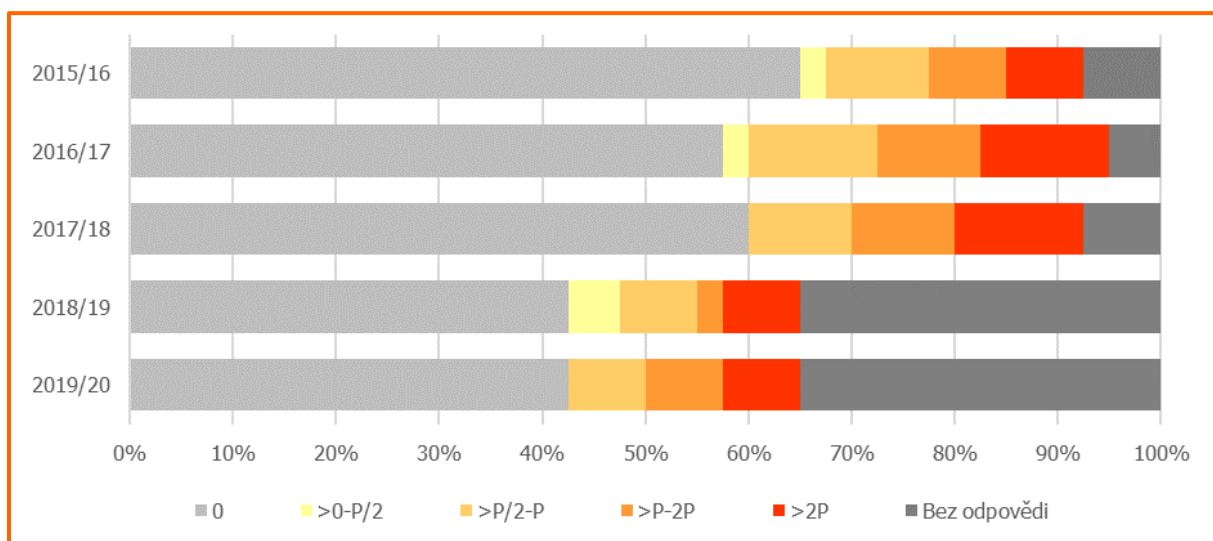
Status dítěte, resp. žáka ze sociálně znevýhodněného prostředí má cosi podobného se statusem dítěte, resp. žáka se speciálními vzdělávacími potřebami bez přiznaných podpůrných opatření. Umožňuje škole takové dítě, resp. žáka

⁴⁹ V pětiletém období je trend obdobný. Minima (1,88 %) bylo dosaženo ve školním roce 2018/19, maxima (3,09 %) ve školním roce 2017/18.

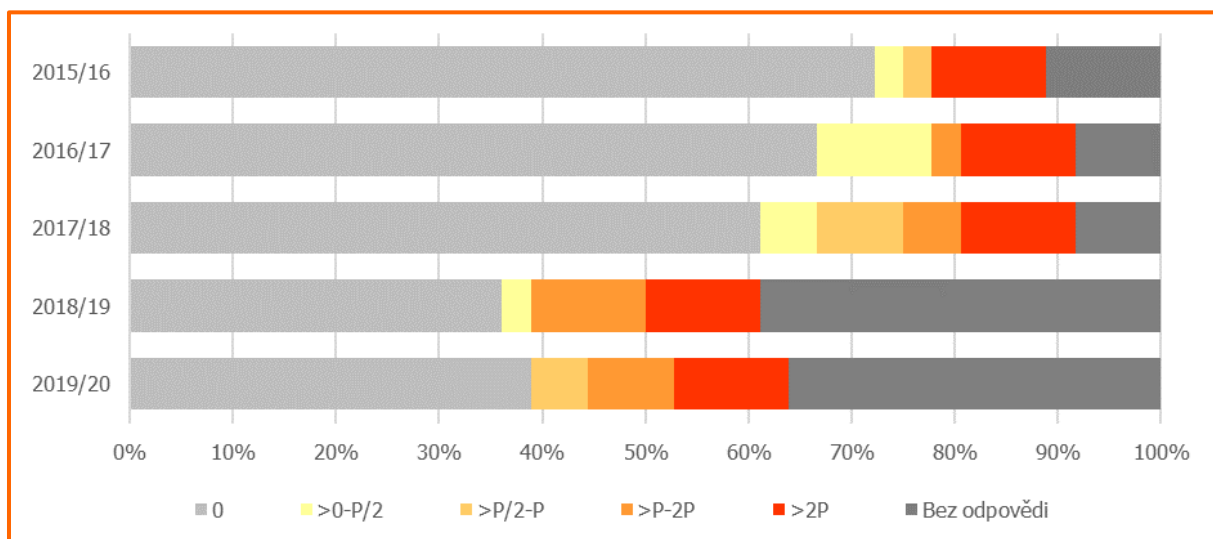
⁵⁰ V pětiletém období trend kolísá. Minima (1,14 %) bylo dosaženo ve školním roce 2019/20, maxima (1,52 %) ve školním roce 2017/18.

podle určitých kritérií identifikovat a následně s ním podle zvolené metodiky pracovat. Zda takový status bude dětem, resp. žákům přiznán, záleží pouze na vedení školy, které to sice usnadňuje plánování práce s takovými dětmi, resp. žáky, ale to je tak zhruba všechno. Navíc, řada dětí, resp. žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí má zároveň speciální vzdělávací potřeby a lze na ně uplatňovat podpůrná opatření podle zákonných předpisů, což už má vliv na financování školy a práci s takovými dětmi, resp. žáky. Proto, logicky, přikládají školy větší váhu statusu dítěte, resp. žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, na něž lze uplatnit podpůrná opatření podle zákonných předpisů.

Obrázek č. 10: Podíly dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí v mateřských školách⁵¹

Obrázek č. 11: Podíly žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí v základních školách⁵²

⁵¹ P/2 = 1,11 %, P = 2,22 %, 2P = 4,44 %. 100 % = 40 mateřských škol.

⁵² P/2 = 0,66 %, P = 1,31 %, 2P = 2,62 %. 100 % = 36 základních škol.

Tomu odpovídají zjištění. Samozřejmě, na výši podílu dětí, resp. žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí se mohou projevat lokální podmínky (např. existence sociálně vyloučené lokality), spíše se však jedná o vědomí toho, zda se jedná o dítěti, resp. žákovi prospěšný status, zda je lze zařadit do kategorie dítěte, resp. žáka se speciálními vzdělávacími potřebami a zda se ta či ona škola tím chce vůbec zabírat.

Podíl škol, které nevykazují žádné dítě, resp. žáka ze sociálně znevýhodněného prostředí, se ustálil na poměrně vysokých hodnotách oscilujících kolem dvou třetin (z těch, které na tuto otázku odpověděly). Kromě toho, co již bylo uvedeno o finančním přínosu pro školu a praktickém přínosu pro práci s dítětem, resp. žákem s tímto statutem, je zde zjevný nepoměr mezi jeho využíváním v městských a venkovských školách. Zatímco ve Frýdku-Místku (a zde zejména v jeho urbanizovanějších částech) s tímto statutem pracuje téměř každá škola, na venkově je práce s ním výjimečná. Přitom sociální problémy se nekonzcentrují pouze na oficiálně vyhlášené vyloučené lokality a na venkově se vyskytují stejně jako ve městech, byť třeba jiné.

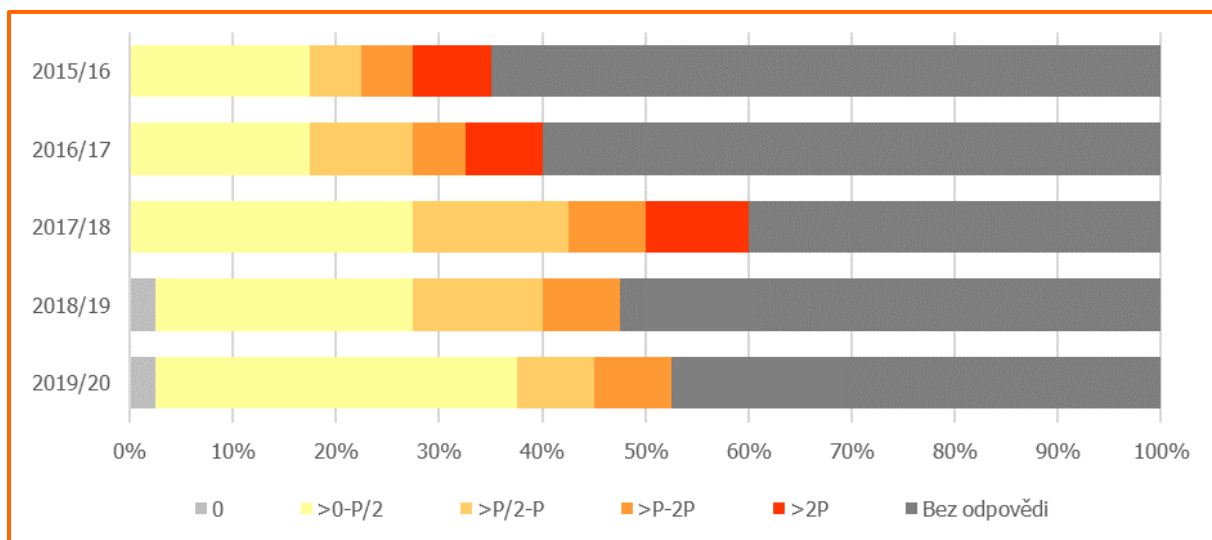
Absence

Otázka: „**Jaký byl průměrný počet absencí (omluvených a neomluvených) na jedno dítě, resp. žáka za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem a za jednotlivé stupně?**“

Otázka byla určena všem školám.

Ve školním roce 2019/20 činil průměrný počet **omluvených absencí v mateřských školách** 107,49 hodin na jedno dítě. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou činilo 330,00 hodin, minimum 0,00 hodin. Ve sledovaných letech počet absencí postupně klesal (z maxima 216,52 hodin dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 12).⁵³

Obrázek č. 12: Omluvené absence v mateřských školách⁵⁴

Pouze jedna **mateřská škola** v průběhu sledovaného období zaznamenala **neomluvené absence**.⁵⁵ Statistická analýza, analýza vývojových trendů a rozdílů mezi sledovanými charakteristikami škol je z tohoto důvodu bezpředmětná.

Ve školním roce 2019/20 činil průměrný počet **omluvených absencí na prvním stupni základních škol** 40,15 hodin na jednoho žáka. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou činilo 82,40 hodin, minimum

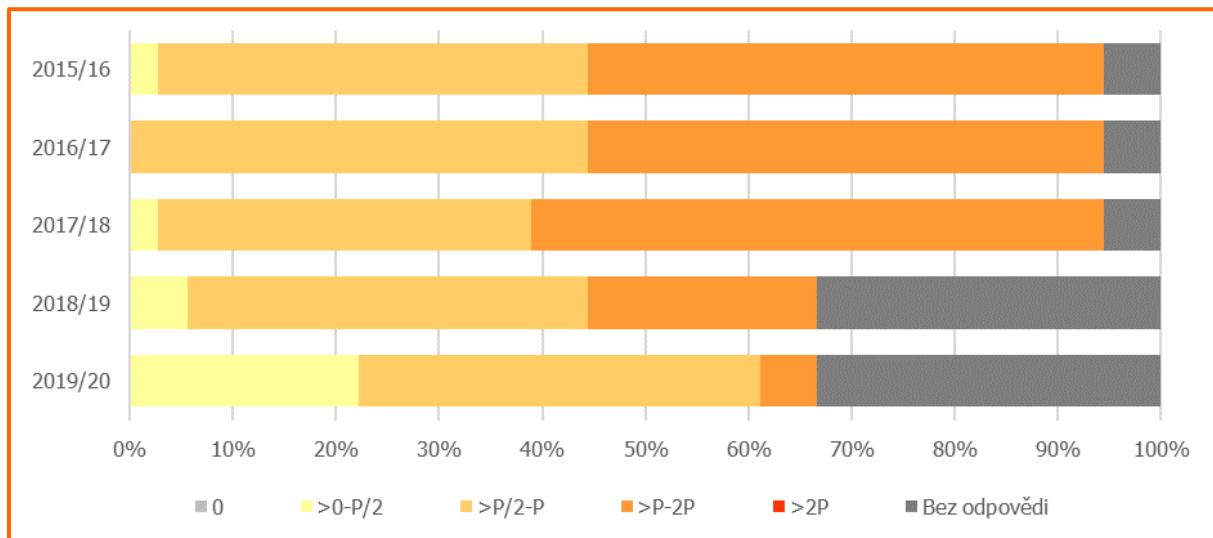
⁵³ V pětiletém období je trend obdobný. Maxima (290,09) bylo dosaženo ve školním roce 2015/16.

⁵⁴ P/2 = 98,07, P = 196,13, 2P = 392,26 hodin na jedno dítě. 100 % = 40 mateřských škol.

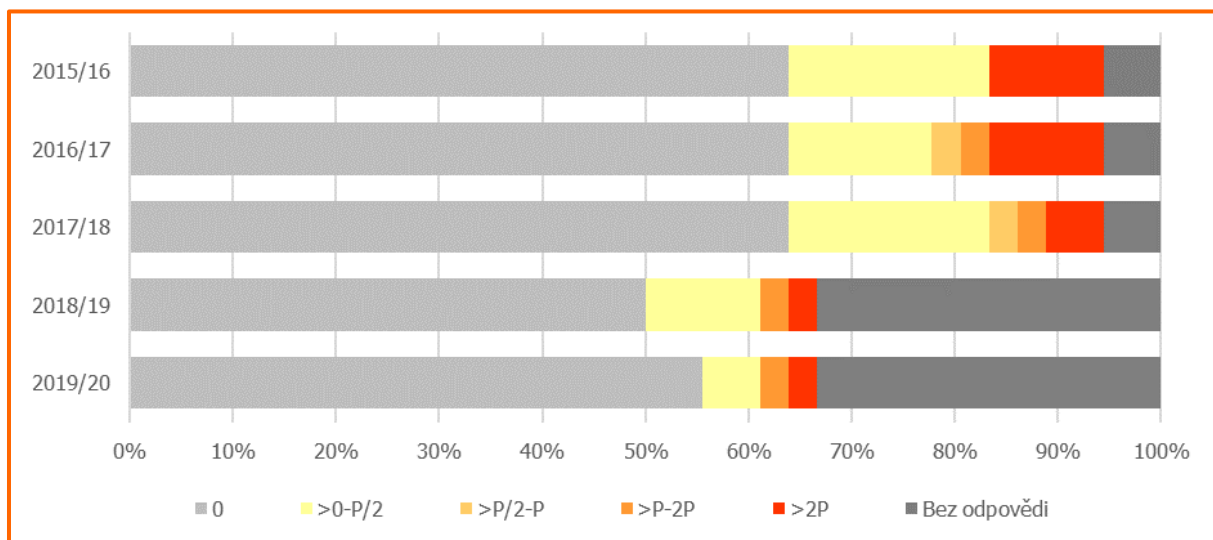
⁵⁵ Roční maximum v tomto případě činilo 0,04 hodiny neomluvených absencí na jedno dítě.

13,95 hodin. Ve sledovaných letech počet absencí postupně klesal (z maxima 68,88 hodin dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 13).⁵⁶

Obrázek č. 13: Omluvené absence na prvním stupni základních škol⁵⁷

Obrázek č. 14: Neomluvené absence na prvním stupni základních škol⁵⁸

Ve školním roce 2019/20 činil průměrný počet **neomluvených absencí na prvním stupni základních škol** 0,12 hodin na jednoho žáka. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou činilo 3,00 hodiny, minima (0,00)

⁵⁶ V pětiletém období trend kolísal. Minima (40,15) bylo dosaženo ve školním roce 2019/20, maxima (68,88) ve školním roce 2017/18.

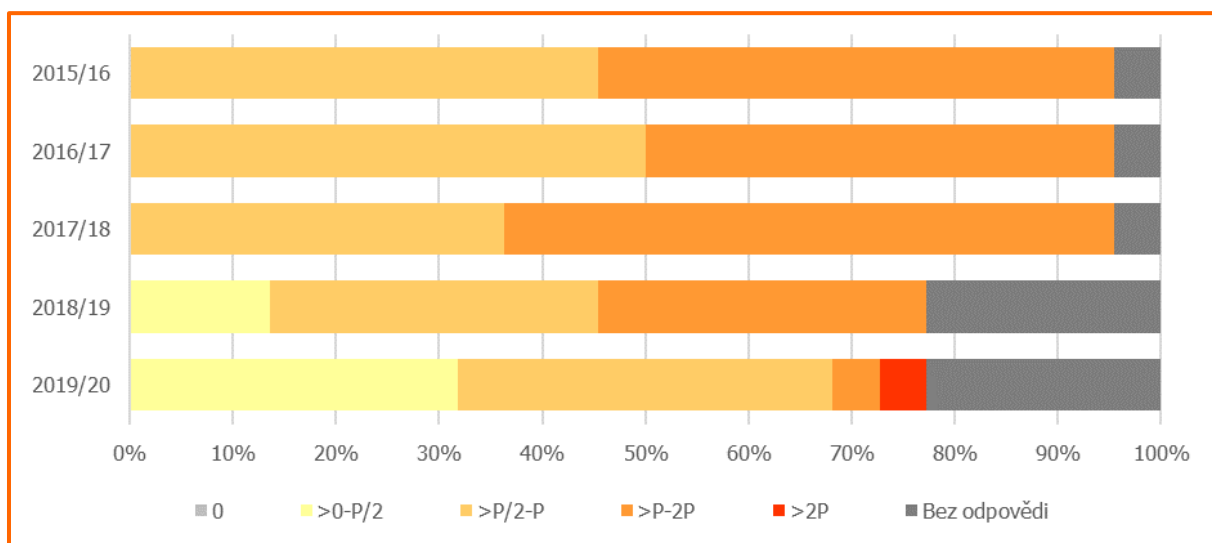
⁵⁷ P/2 = 29,17, P = 58,33, 2P = 116,66 hodin na jednoho žáka. 100 % = 36 základních škol.

⁵⁸ P/2 = 0,18, P = 0,36, 2P = 0,72 hodin na jednoho žáka. 100 % = 36 základních škol.

dosáhlo dvacet škol. Ve sledovaných letech počet absencí postupně klesal (z maxima 0,26 hodin dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 14).⁵⁹

Ve školním roce 2019/20 činil průměrný počet **omluvených absencí na druhém stupni základních škol** 52,86 hodin na jednoho žáka. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou činilo 199,70 hodin, minimum 13,95 hodin. Ve sledovaných letech počet absencí postupně klesal (z maxima 85,66 hodin dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 15).⁶⁰

Obrázek č. 15: Omluvené absence na druhém stupni základních škol⁶¹

Ve školním roce 2019/20 činil průměrný počet **neomluvených absencí na druhém stupni základních škol** 0,96 hodin na jednoho žáka. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou činilo 7,00 hodin, minima (0,00) dosáhlo šest škol. Ve sledovaných letech počet absencí kolísal (v rozmezí 0,18 až 0,96 hodin; nejnižší hodnoty bylo dosaženo ve školním roce 2018/19; obrázek č. 16).⁶²

Ve sledovaném období lze sledovat postupný pokles omluvených absencí v mateřských školách a na obou stupních základních škol. U prvních stupňů základních škol došlo také k poklesu neomluvených absencí, naopak, na druhých stupních byl jejich trend kolísavý. Nejvýznamnější rozdíly mezi sledovanými charakteristikami byly zaznamenány u neomluvených absencí na obou stupních základních škol. Zejména v úplných základních školách jsou na prvních stupních neomluvené absence až šestnáctkrát častější než v neúplných. Rozdíly mezi velkými a malými školami jsou nejednoznačné. Zatímco na druhých stupních jsou neomluvené absence 3,3násobně častější ve velkých školách, na prvních stupních je tomu naopak: neomluvené absence jsou o třetinu častější v malých školách než ve velkých. Rozdíly mezi školami z pohledu lokalizace jsou málo významné. Ve venkovských základních školách je neomluvených absencí o deset procent více na prvních a o čtyři procenta na druhých stupních než ve Frýdecko-Místeckých školách.

U omluvených absencí byly nejvýznamnější rozdíly zaznamenány právě ve vztahu k lokalizaci: Frýdecko-Místecké základní školy mají o více než třetinu více omluvených absencí na druhých stupních a o téměř třetinu na prvních

⁵⁹ Tento údaj je deformován speciální školou zřízenou podle § 16 zákona č. 561/2004 Sb. Po očištění o tuto extrémní hodnotu činil průměrný počet neomluvených absencí na prvním stupni základních škol ve školním roce 2017/18 0,21 hodin. V pětiletém období je trend obdobný. Maxima (0,40) bylo dosaženo ve školním roce 2015/16 (0,39 po očištění).

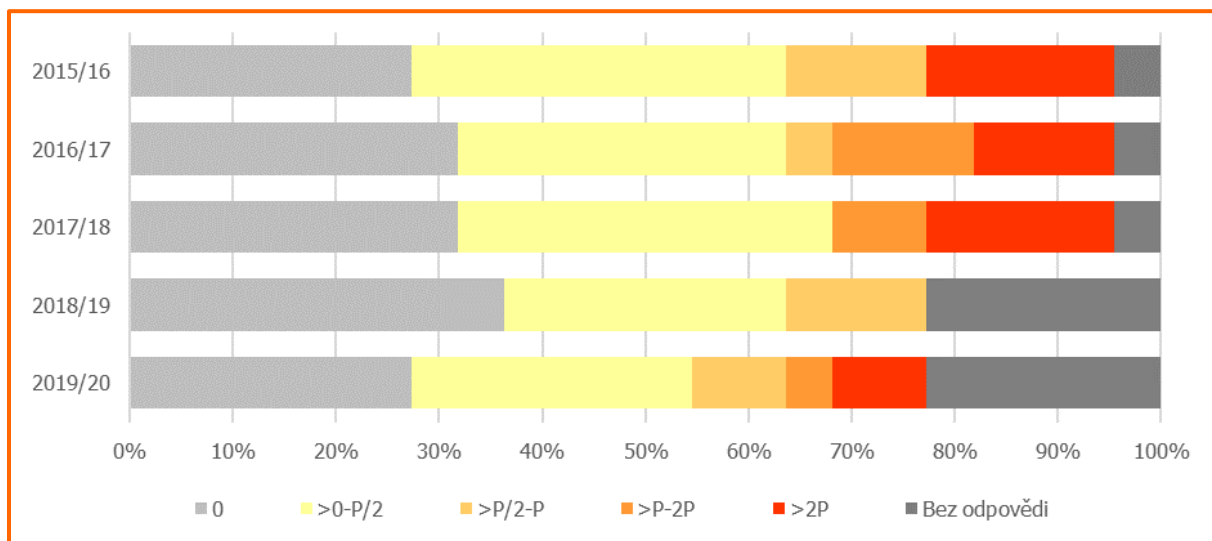
⁶⁰ V pětiletém období trend kolísal. Minima (52,86) bylo dosaženo ve školním roce 2019/20, maxima (85,66) ve školním roce 2017/18.

⁶¹ P/2 = 37,31, P = 74,62, 2P = 149,24 hodin na jednoho žáka. 100 % = 22 úplných základních škol.

⁶² V pětiletém období je trend obdobný. Minima (0,18) bylo dosaženo ve školním roce 2018/19, maxima (1,05) ve školním roce 2015/16.

stupních než venkovské školy. Odtud možná plyne i další rozdíl: v úplných základních školách je o téměř patnáct procent více omluvených absencí na prvních stupních než v neúplných. Naopak, omluvené absence jsou o málo častější v malých základních školách než ve velkých, a to o nevýznamných osm procent na druhých a tři procenta na prvních stupních. V mateřských školách je omluvených absencí o více než polovinu více ve Frýdku-Místku než v jeho venkovském zázemí a o více než čtvrtinu více ve velkých školách než v malých.

Obrázek č. 16: Neomluvené absence na druhém stupni základních škol⁶³

Vyhodnocení a interpretace absencí u mateřských škol jsou ovlivněny tím, že tyto zpravidla sledují docházku pouze u předškoláků a řada z nich případnou absenci dítěte řeší s jeho zákonnými zástupci bez zbytečných formalit i zpětně. Zde je příčina toho, že v mateřských školách se téměř nevyskytují neomluvené absence a řada škol nevykazuje ani omluvené (odtud nejnižší evidovaná nula, kterou jiné školy ani neuváděly). Pokud školy absenci evidují, je vzhledem ke značnému rozpětí odpovědí otázkou, co a jak vlastně sledují, jak normují jeden den absence, co vůbec za absenci považují atp. Je zřejmé, že každá mateřská škola ke sledování absence přistupuje jinak. Ve srovnání s tím je sledovaný pokles počtu omluvených absencí v mateřských školách prakticky pod hranici statistické chyby.

S výjimkou neomluvených absencí na druhých stupních základních škol dochází k dlouhodobému poklesu absencí na všech úrovních. Pokud bychom navíc odhlédli od posledního sledovaného školního roku, který byl atypický zaváděním distanční výuky v souvislosti s pandemií COVID 19 a souvisejícími protipandemickými opatřeními, byl by pokles evidentní i u neomluvených absencí na druhých stupních základních škol. Sotva lze tento pokles zdůvodnit dlouhodobě zlepšujícím se zdravotním stavem dětí a žáků a jejich zlepšující se studijní morálkou. Spíše jde o postupné zpříšňování přístupu škol vůči absencím a o důsledky výchovy zákonných zástupců dětí, resp. žáků v této oblasti.

Na základních školách statistiky evidují postupný nárůst omluvených i neomluvených absencí s věkem žáků, což dokládají souhrnná data za oba stupně. U omluvených absencí je na obou stupních (i v mateřských školách) zřetelný rozdíl mezi Frýdecko-Místeckými a venkovskými školami. Bylo by laciné svádět to na zdravé vesnické ovzduší. Spíše bude příčina ve vztazích žáků (a dětí), jejich zákonných zástupců a škol, tj. v celkovém klimatu na škole a v jejím okolí. Ve venkovských školách jsou ve srovnání s Frýdecko-Místeckými sice naopak častější neomluvené absence, ne však o mnoho a vliv lokalizace školy a z toho odvozeného klimatu školy lze považovat za minimální, pokud vůbec jaký.

V řadě případů, zdá se, nelze omluvené absence interpretovat odděleně od neomluvených. Zejména na prvních stupních uvedla většina základních škol, že za celé tři sledované roky neměly jednu jedinou hodinu neomluvené absence. Těžko to přisuzovat skvělé studijní morálce žáků, jako spíše tomu, že (a školy to i v dotaznících jednotlivě

⁶³ P/2 = 0,34, P = 0,68, 2P = 1,36 hodin na jednoho žáka. 100 % = 22 úplných základních škol.

uváděly) škola nakonec každou absenci omluví. Až na flagrantní porušování pravidel to zjevně takto řeší možná většina škol, zejména tam, kde je těsnější míra jejich spolupráce se zákonnými zástupci žáků.

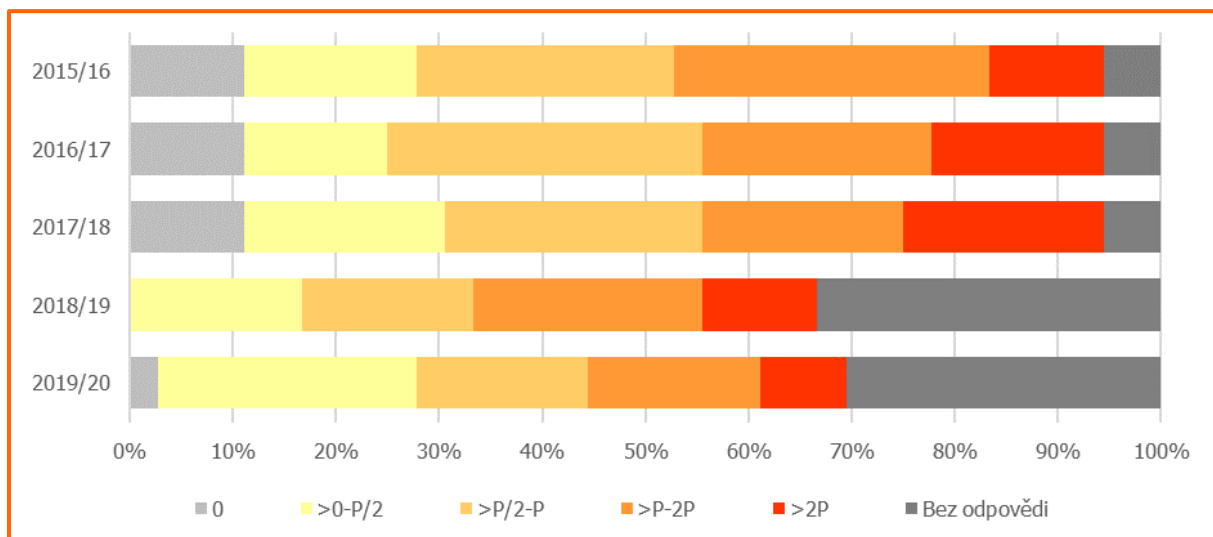
Výchovná opatření a snížené stupně z chování

Otázka: „**Jaký byl počet výchovných opatření za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem?**“

Otázka byla určena základním školám.

Ve školním roce 2019/20 bylo uděleno v průměru 41,47 **pochval třídního učitele** na sto žáků. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 196,70 pochval, minimum 0,00 pochval. Ve sledovaných letech počet pochval kolísá (v rozmezí 41,47 až 59,55 pochval, nejvyšší hodnoty bylo dosaženo ve školním roce 2018/19; obrázek č. 17).⁶⁴

Obrázek č. 17: Pochvaly třídního učitele⁶⁵

Ve školním roce 2019/20 bylo uděleno v průměru 2,20 **pochval ředitele školy** na sto žáků. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 8,64 pochval, minima (0,00) dosáhlo čtrnáct škol. Ve sledovaných letech počet pochval kolísá (v rozmezí 2,20 až 4,96 pochval, nejvyšší hodnoty bylo dosaženo ve školním roce 2018/19; obrázek č. 18).⁶⁶

Ve školním roce 2019/20 bylo uděleno v průměru 3,10 **důtek třídního učitele** na sto žáků. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 8,91 důtek, minima (0,00) dosáhlo devět škol. Ve sledovaných letech počet důtek postupně klesal (z maxima 7,65 důtek dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 19).⁶⁷

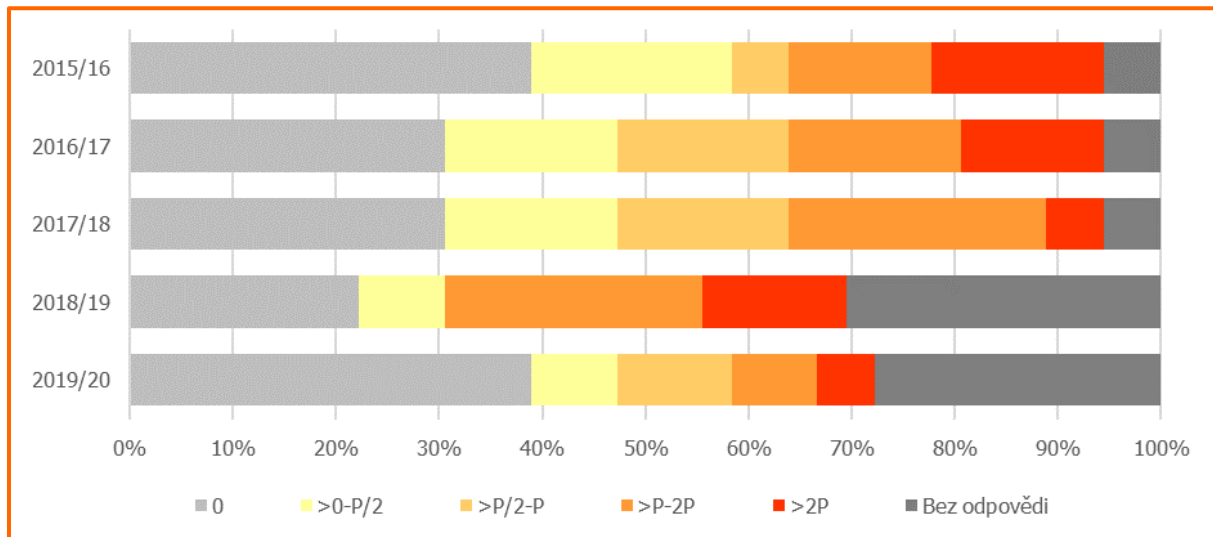
⁶⁴ V pětiletém období je trend obdobný. Minima (41,47) bylo dosaženo ve školním roce 2019/20, maxima (59,55) ve školním roce 2018/19.

⁶⁵ P/2 = 26,36, P = 52,72, 2P = 105,44 pochval na sto žáků. 100 % = 36 základních škol.

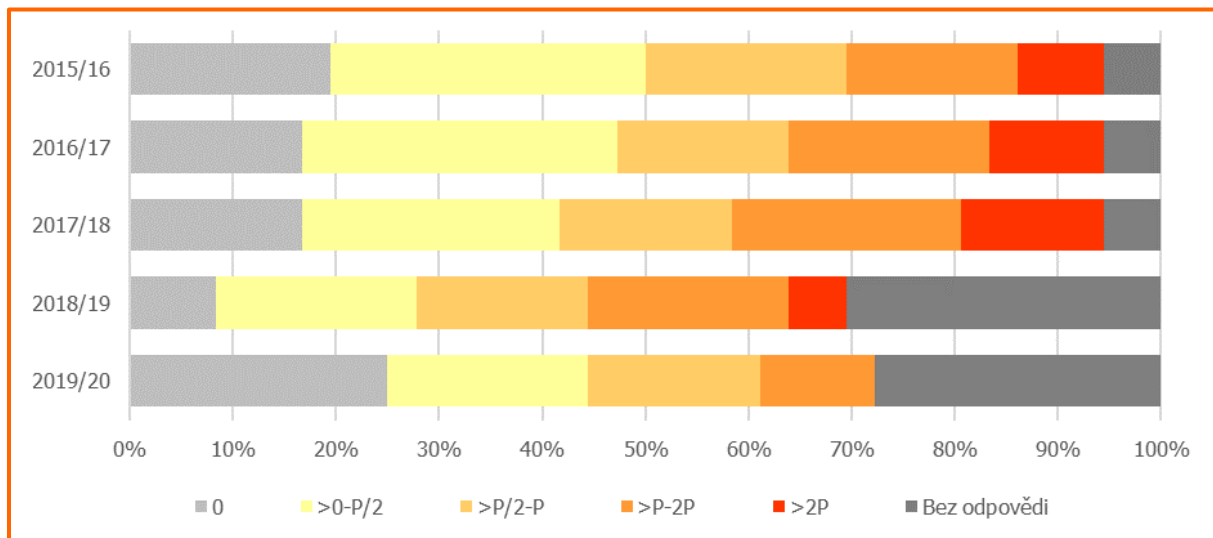
⁶⁶ V pětiletém období je trend obdobný. Minima (2,20) bylo dosaženo ve školním roce 2019/20, maxima (4,96) ve školním roce 2018/19.

⁶⁷ V pětiletém období trend kolísá. Minima (3,10) bylo dosaženo ve školním roce 2019/20, maxima (7,65) ve školním roce 2017/18.

Obrázek č. 18: Pochvaly ředitele školy⁶⁸

Obrázek č. 19: Důtky třídního učitele⁶⁹

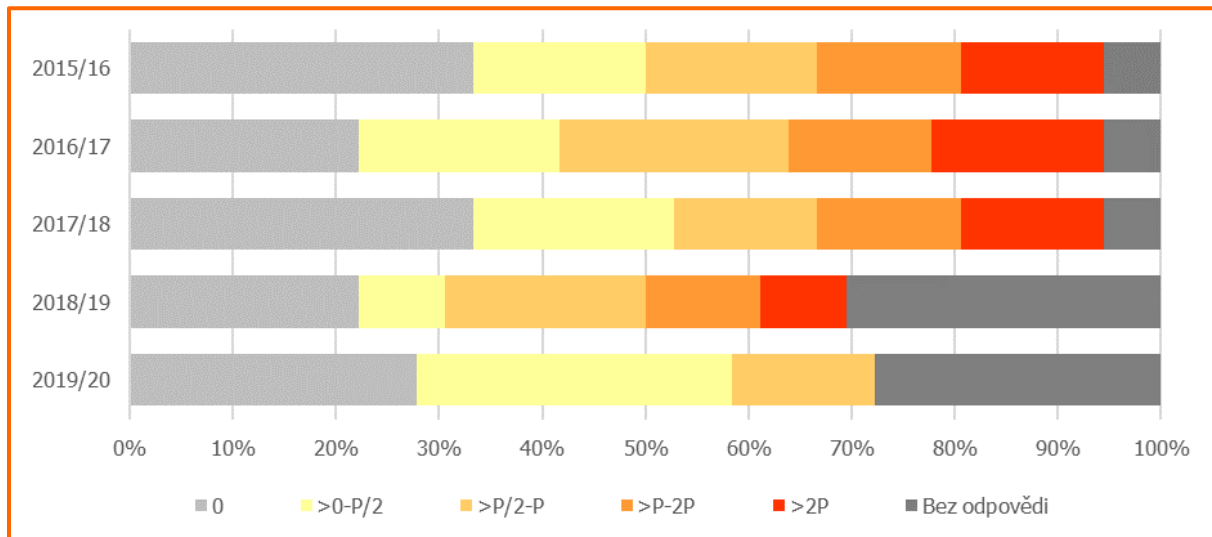
Ve školním roce 2019/20 bylo uděleno v průměru 0,98 **důtek ředitele školy** na sto žáků. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 2,35 důtek, minima (0,00) dosáhlo deset škol. Ve sledovaných letech počet důtek postupně klesal (z maxima 3,14 důtek dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 20).⁷⁰

⁶⁸ P/2 = 1,99, P = 3,98, 2P = 7,96 pochval na sto žáků. 100 % = 36 základních škol.

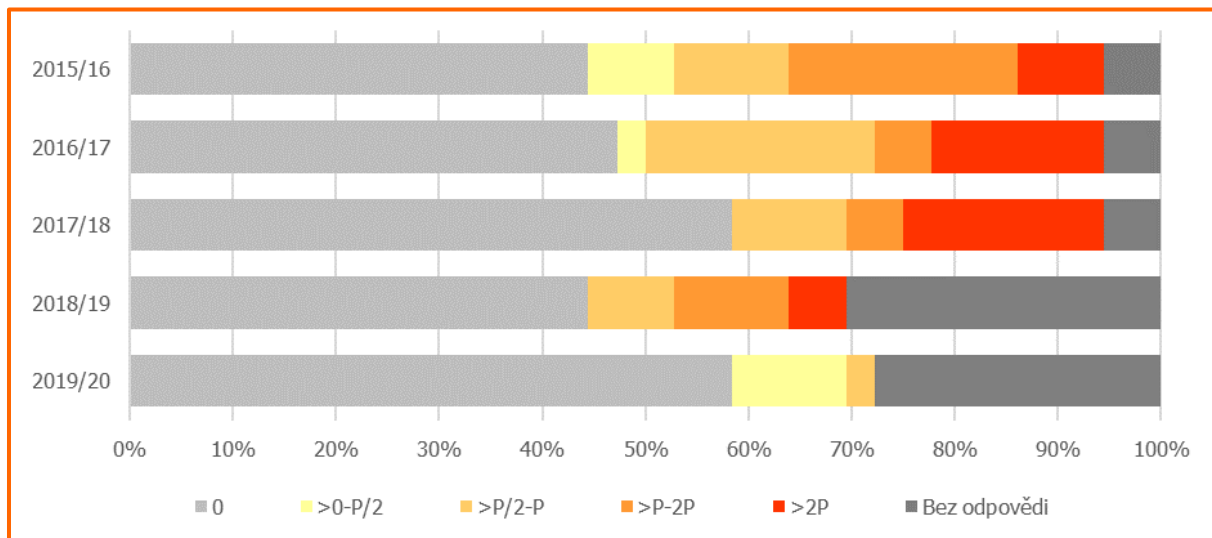
⁶⁹ P/2 = 3,07, P = 6,14, 2P = 12,28 důtek na sto žáků. 100 % = 36 základních škol.

⁷⁰ V pětiletém období trend kolísá. Minima (0,98) bylo dosaženo ve školním roce 2019/20, maxima (3,14) ve školním roce 2017/18.

Obrázek č. 20: Důtky ředitele školy⁷¹

Obrázek č. 21: Druhý stupeň z chování⁷²

Ve školním roce 2019/20 bylo uděleno v průměru 0,12 **druhých stupňů z chování** na sto žáků. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 0,47 druhých stupňů, minima (0,00) dosáhlo 21 škol. Ve sledovaných letech počet druhých stupňů postupně klesal (z maxima 1,00 druhého stupně dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 21).⁷³

Ve školním roce 2019/20 bylo uděleno v průměru 0,01 **třetích stupňů z chování** na sto žáků. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 0,16 třetích stupňů, minima (0,00) dosáhlo 25 škol.

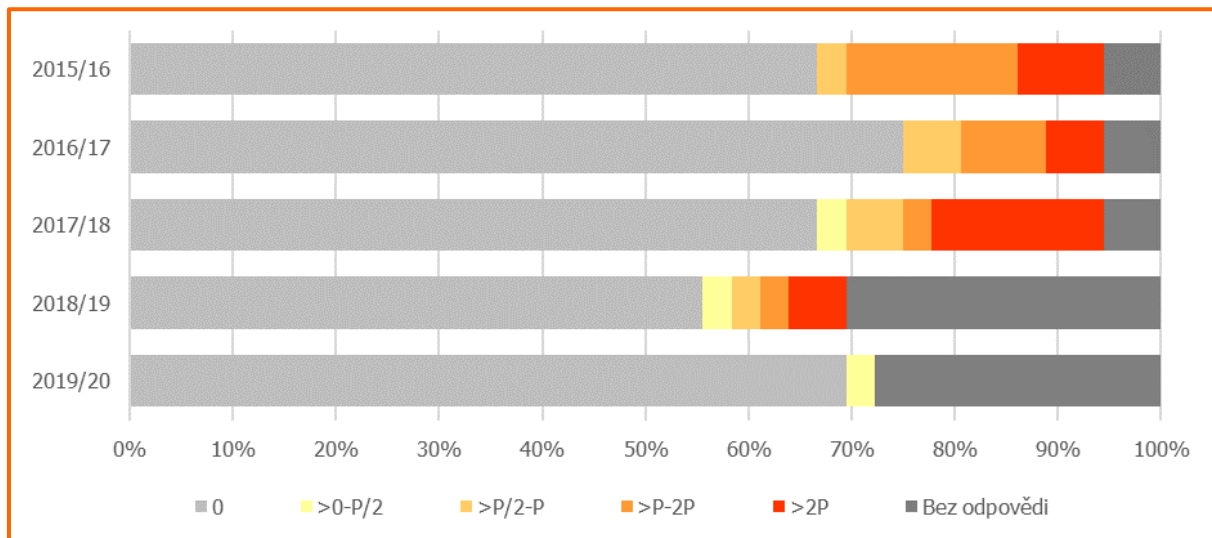
⁷¹ P/2 = 1,22, P = 2,43, 2P = 4,86 důtek na sto žáků. 100 % = 36 základních škol.

⁷² P/2 = 0,34, P = 0,67, 2P = 1,34 druhých stupňů na sto žáků. 100 % = 36 základních škol.

⁷³ V pětiletém období trend kolísá. Minima (0,12) bylo dosaženo ve školním roce 2019/20, maxima (1,00) ve školním roce 2017/18.

Ve sledovaných letech počet třetích stupňů postupně klesal (z maxima 0,60 třetích stupňů dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 22).⁷⁴

Obrázek č. 22: Třetí stupně z chování⁷⁵

Ve sledovaném období lze sledovat kolísání počtu pochval a postupný pokles počtu sledovaných kázeňských opatření a snížených stupňů z chování. Ve vztahu ke sledovaným charakteristikám škol se jako nejvýznamnější ukázal rozdíl mezi úplnými a neúplnými školami u kázeňských opatření a snížených stupňů z chování, kdy úplné školy sahají po těchto opatřeních více než jedenáctinásobně častěji. S tím zřejmě souvisí i 2,6násobný výskyt těchto opatření ve Frýdku-Místku a téměř 2,5násobný ve velkých školách oproti venkovským a malým školám. Po pochvalách sahají úplné školy o více než 70 %, velké o 58 % a venkovské o více než 40 % častěji než neúplné, malé a Frýdecko-Místecké školy.

Pokud bychom brali počty pochval, kázeňských opatření a snížených stupňů z chování za objektivní ukazatele morálky a schopností žáků, můžeme do školního roku 2018/19 pozorovat setrvalý stav až zlepšení situace. Počty pochval zaznamenaly v tomto školním roce svá maxima, a to i při zohlednění delšího, pětiletého období, kázeňských opatření a snížených stupňů z chování v tomto roce naopak po letech nárůstu poprvé ubylo. Předpokládáme přitom, že metr zůstává zhruba stejný a mění se spíše žáci než jejich učitelé a vedení škol. Školní rok 2019/20 nemá smysl vůbec hodnotit, protože vzhledem k pandemii COVID 19, souvisejícím protipandemickým opatřením a hledání způsobů, jak se s touto situací vypořádat, jsou data s předchozími lety naprosto neporovnatelná.

V oblasti pochval, kázeňských opatření a snížených stupňů z chování se školy dělí na tři skupiny. Jedna z nich příliš neřeší ani pochvaly, ani kázeňská opatření, ani snížené stupně z chování (dvě dokonce za celé tříleté období neuplatnily nic z toho), další dvě skupiny jimi nešetří. Jedna z nich upřednostňuje spíše pochvaly, druhá kázeňská opatření a snížené stupně z chování. Ze do druhé z těchto skupin spadají především úplné školy, lze z velké části přičíst faktu, že morálka a snaha velké části žáků klesá úměrně rostoucímu věku. Spadají sem však také téměř 3,5násobně častěji Frýdecko-Místecké a o dvě třetiny častěji velké školy. Proporcionálně větší je oproti tomu zastoupení venkovských a malých škol mezi těmi, které více chválí, než kárají. Zde se pravděpodobně projevuje odlišné klima na škole a v jejím okolí. Zejména venkovské a malé školy dost často řeší kázeňské prohřešky zavčasu a nenechávají je (až na mimořádné případy) dojít tak daleko, aby bylo nutno sáhnout po kázeňských opatřeních nebo snížených stupních z chování.

⁷⁴ V pětiletém období trend kolísal. Minima (0,01) bylo dosaženo ve školním roce 2019/20, maxima (0,60) ve školním roce 2017/18.

⁷⁵ P/2 = 0,16, P = 0,32, 2P = 0,64 třetích stupňů na sto žáků. 100 % = 36 základních škol.

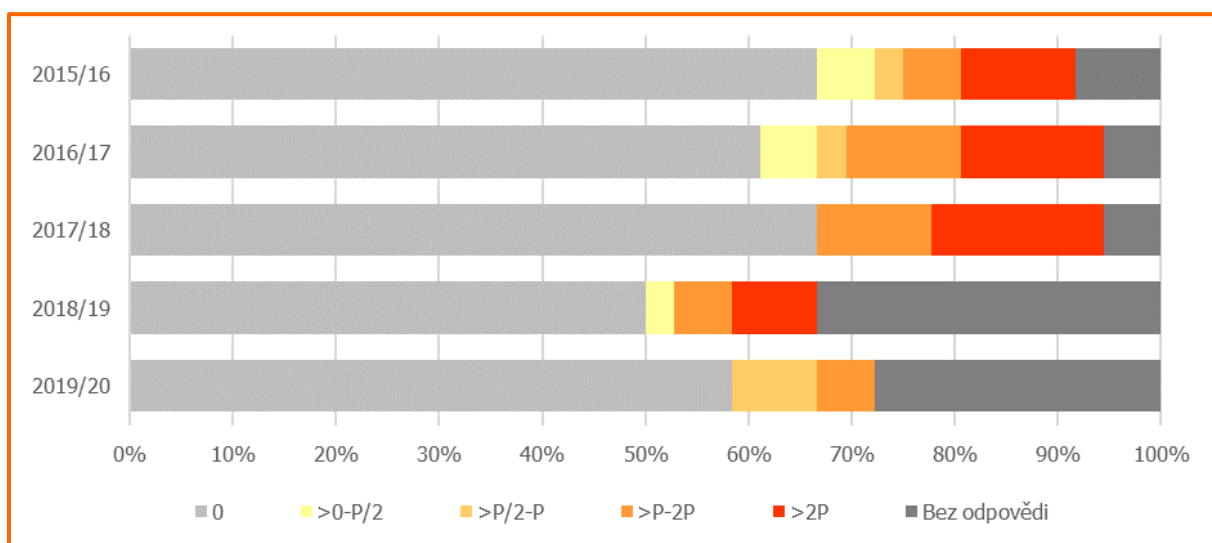
Opakování ročníku

Otázka: „**Jaký byl podíl žáků, kteří opakovali ročník, za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem?**“

Otázka byla určena základním školám.

Ve školním roce 2019/20 opakovalo ročník 0,15 % žáků. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 0,52 %, minima (0,00 %) dosáhlo 21 škol. Ve sledovaných letech podíl žáků, kteří opakovali ročník, postupně klesal (z maxima 0,57 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 23).⁷⁶

Obrázek č. 23: Opakování ročníku⁷⁷

Ve sledovaném období podíl žáků, kteří opakovali ročník, klesal. Odhlédneme-li od školního roku 2019/20, který byl v důsledku pandemie COVID 19 a souvisejících protipandemických opatření atypický, lze určitý pokles zaznamenat i v déletrvajícím, pětiletém horizontu. Ve vztahu ke sledovaným charakteristikám se ukázaly významné všechny charakteristiky. Žáci Frýdecko-Místeckých a velkých škol opakuji ročník více než čtyřikrát a žáci úplných škol více než dvakrát častěji než žáci venkovských, malých a neúplných základních škol.

Opakování ročníku, zdá se, je záležitost do jisté míry analogická kázeňským opatřením a sníženým stupňům z chování, jimž se věnovala předchozí otázka. Určitý, byť ne zcela přesvědčivý pokles podílu žáků, kteří opakovali ročník, a rozdělení hodnot v souboru všech škol a rozdíly mezi nimi podle všech sledovaných charakteristik jsou analogické. Ve venkovských, malých a neúplných školách jsou opakování ročníků velmi vzácný jev, což nasvědčuje tomu, že díky individuálnější péči o žáky a celkově lepšímu klimatu na škole situace zřídka dojde tak daleko, aby žák musel opakovat ročník.

Předčasné ukončení základního vzdělávání

Otázka: „**Jaký byl podíl žáků, kteří předčasně ukončili základní vzdělávání v důsledku ukončení povinné školní docházky, za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem?**“

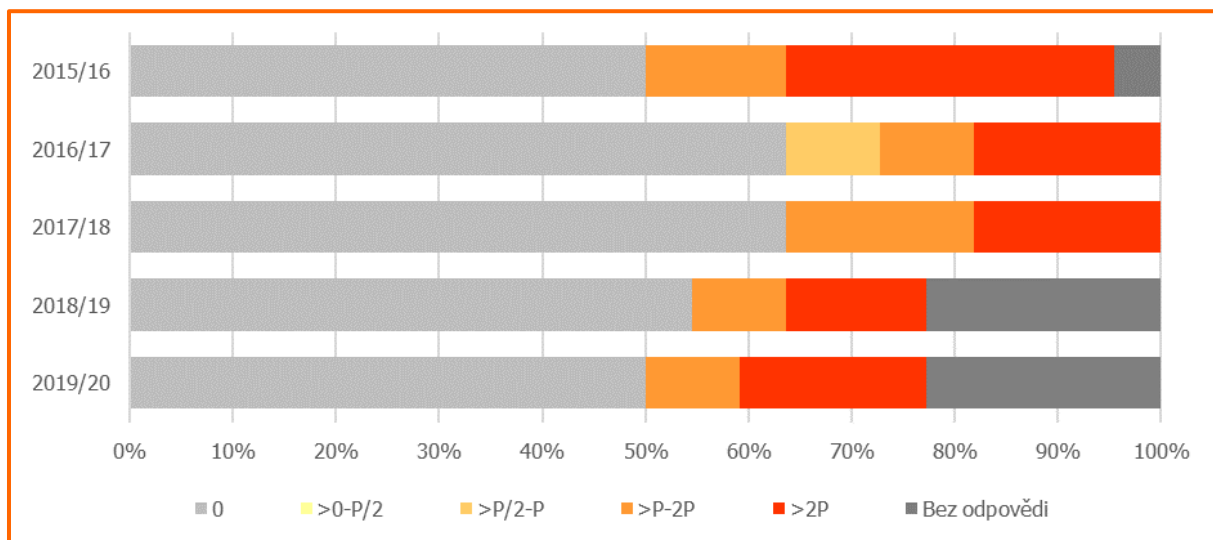
Otázka byla určena úplným základním školám.

⁷⁶ V pětiletém období trend kolísal. Minima (0,15 %) bylo dosaženo ve školním roce 2019/20, maxima (0,57 %) ve školním roce 2017/18.

⁷⁷ P/2 = 0,22 %, P = 0,44 %, 2P = 0,88 %. 100 % = 36 základních škol.

Ve školním roce 2019/20 předčasně ukončilo základní vzdělávání v důsledku ukončení povinné školní docházky 0,26 % žáků. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 1,04 %, minima (0,00 %) dosáhlo jedenáct škol. Ve sledovaných letech podíl žáků, kteří předčasně ukončili základní vzdělávání, postupně rostl (z minima 0,14 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 24).⁷⁸

Obrázek č. 24: Předčasná ukončení základního vzdělávání⁷⁹

Ve sledovaném období lze sledovat postupný nárůst podílu žáků, kteří předčasně ukončili základní vzdělávání v důsledku ukončení povinné školní docházky. Ve vztahu ke sledovaným charakteristikám škol se ukázaly významné obě v úvahu připadající charakteristiky. Ve velkých základních školách předčasně ukončuje základní vzdělávání téměř osminásobně a ve Frýdku-Místku téměř sedminásobně více žáků ve srovnání s malými a venkovskými školami.

Předčasná ukončení základního vzdělávání jsou natolik vzácný jev, že solidní vyhodnocení statistických dat je přinejmenším na hraně. Rostoucí trend předčasných ukončení základního vzdělávání v důsledku ukončení povinné školní docházky je zcela jistě negativní jev, je však otázkou, zda při tak malých číslech nejde o výkyv v mezích statistické chyby, zda se jedná o skutečný trend a zda tento je dán zhoršujícím se prospěchem žáků nebo marnou snahou učitelů a vedení škol udržet žáka na škole za každou cenu.

Při srovnání škol podle jednotlivých charakteristik se nabízí paralela s kázeňskými opatřeními, sníženými stupni z chování a opakováními ročníku (viz předchozí dvě otázky). Na jedné straně je zde skupina škol, které mají s předčasnými ukončeními základního vzdělávání relativně bohaté zkušenosti, na druhé straně jsou školy, které se s ním během sledovaného období nesetkaly. V první skupině jsou častěji zastoupeny velké a Frýdecko-Místecké školy, v druhé malé a venkovské školy. Vzhledem k tomu, že plošně nelze předpokládat rozdílnou kvalitu žáků v těchto skupinách škol (v jednotlivých případech je to samozřejmě možné, ale plošně nepravděpodobné), lze školy s minimem předčasných ukončení základního vzdělávání ztotožnit s těmi, které mají větší snahu zaostávat žáků v základním vzdělávání udržet a které mají současně možnosti se mu individuálně věnovat.

Odchody žáků na gymnázia

Otázka: „Jaký byl podíl žáků odcházejících na gymnázia za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem?“

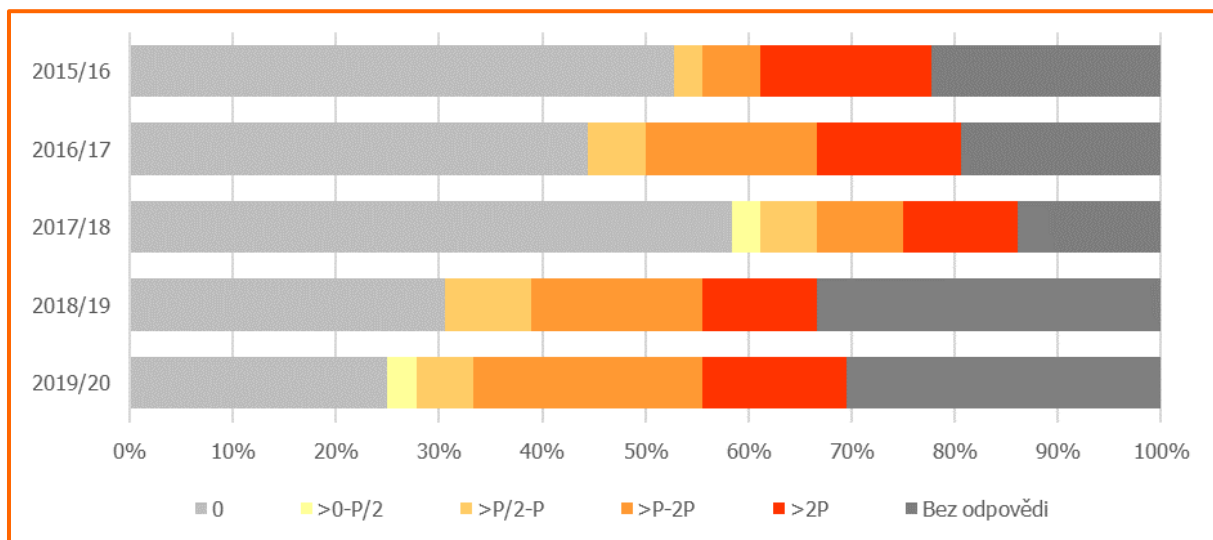
Otázka byla určena základním školám. Neúplné základní školy odpovídaly v omezeném rozsahu.

⁷⁸ V pětiletém období trend kolísal. Minima (0,14 %) bylo dosaženo ve školním roce 2017/18, maxima (0,26 %) ve školním roce 2019/20.

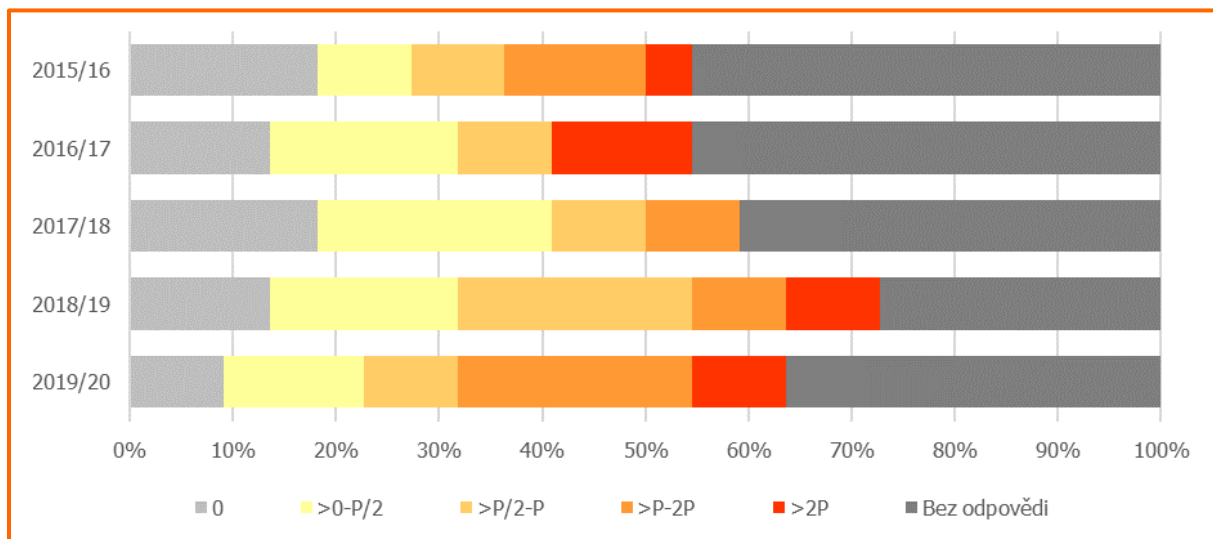
⁷⁹ P/2 = 0,08 %, P = 0,15 %, 2P = 0,30 %. 100 % = 22 úplných základních škol.

Ve školním roce 2019/20 odešlo na gymnázia **z pátých tříd** v průměru 5,02 % žáků pátých tříd. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 33,33 % žáků pátých tříd, minima (0,00 %) dosáhlo devět škol. Ve sledovaných letech podíl žáků, odcházejících z pátých tříd, postupně rostl (z minima 3,01 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 25).⁸⁰

Obrázek č. 25: Odchody žáků z pátých tříd na gymnázia⁸¹

Obrázek č. 26: Odchody žáků ze sedmých tříd na gymnázia⁸²

Ve školním roce 2019/20 odešlo na gymnázia **ze sedmých tříd** v průměru 11,61 % žáků sedmých tříd. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 24,72 %, minimum (0,00 %) dosáhly dvě školy.

⁸⁰ V pětiletém období trend kolísal. Minima (3,01 %) bylo dosaženo ve školním roce 2017/18, maxima (5,02 %) ve školním roce 2019/20.

⁸¹ P/2 = 1,88 %, P = 3,75 %, 2P = 7,50 %. 100 % = 36 základních škol.

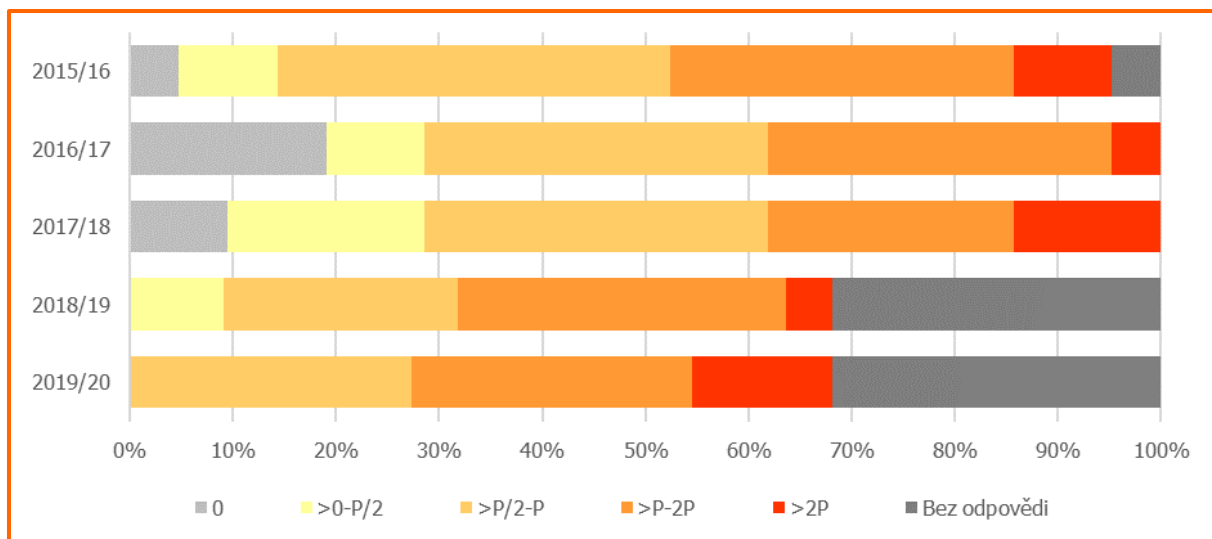
⁸² P/2 = 4,83 %, P = 9,65 %, 2P = 19,30 %. 100 % = 22 úplných základních škol.

Ve sledovaných letech podíl žáků, odcházejících ze sedmých tříd, postupně rostl (z minima 5,77 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 26).⁸³

Ve školním roce 2019/20 odešlo na gymnázia z devátých tříd v průměru 18,99 % žáků devátých tříd. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 32,88 %, minimum 9,09 %. Ve sledovaných letech podíl žáků, odcházejících z devátých tříd, postupně rostl (z minima 11,08 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 27).⁸⁴

Ve sledovaném období lze sledovat postupný nárůst podílu žáků odcházejících na gymnázia z pátých, sedmých i devátých tříd. Ve vztahu ke sledovaným charakteristikám škol se jako nejvýznamnější ukázaly rozdíly mezi malými a velkými a neúplnými a úplnými školami v případě odchodů na gymnázia z pátých tříd, kdy na gymnázia odchází z pátých tříd malých škol o 92 % a neúplných o 88 % větší podíly žáků ve srovnání s velkými a úplnými školami. Také ze sedmých tříd Frýdecko-Místeckých škol odchází na gymnázia o 82 % více žáků než z venkovských škol. Méně, přesto stále významný je téměř třicetiprocentní rozdíl v podílu žáků odcházejících na gymnázia z pátých tříd venkovských škol ve srovnání s Frýdecko-Místeckými a 24procentní rozdíl v podílu žáků odcházejících na gymnázia z devátých tříd malých škol oproti velkým. Ostatní rozdíly jsou méně významné.

Obrázek č. 27: Odchody žáků z devátých tříd na gymnázia⁸⁵

Podíly žáků odcházejících na gymnázia z pátých, sedmých i devátých tříd rostou, a to nejen ve sledovaném tříletém, ale i v delším, pětiletém období. Navzdory diskusím o snižování podílu žáků, kteří na gymnázia odchází z pátých a sedmých tříd, se tento trend nedaří zvrátit, čímž může přinejmenším v některých školách a třídách docházet ke zhoršování struktury žáků, kteří neodešli, k jejich vlastní škodě. Na druhé straně se snižuje úroveň a prestiž gymnaziálního vzdělávání a ve spojení s rostoucím podílem žáků, kteří na gymnázia odchází z devátých tříd, dochází také k poklesu významu dalších forem středoškolského vzdělávání.

V případě odchodů na gymnázia z pátých tříd situaci významně ovlivňují neúplné (odtud pak malé a venkovské) školy. Přechod na jinou školu je v jejich případech nutností a vyšší podíl odchodu žáků na gymnázia je dán racionální volbou zákonných zástupců a žáků. Když už se někam přestupuje, proč ne rovnou na gymnázia, čímž se rovnou vyřeší otázka pozdějšího přechodu z devátého ročníku na střední školu.

U žáků odcházejících na gymnázia ze sedmých ročníků není situace vyvolaná objektivními skutečnostmi, resp. nutností, ale volbou zákonných zástupců žáků, kteří přechod na střední školu řeší do jisté míry předčasně (v sedmém,

⁸³ V pětiletém období trend kolísal. Minima (5,77 %) bylo dosaženo ve školním roce 2017/18, maxima (11,61 %) ve školním roce 2019/20.

⁸⁴ V pětiletém období trend kolísal. Minima (11,08 %) bylo dosaženo ve školním roce 2017/18, maxima (18,99 %) ve školním roce 2019/20.

⁸⁵ P/2 = 7,11 %, P = 14,22 %, 2P = 28,44 %. 100 % = 22 (do školního roku 2017/18 21) úplných základních škol.

a ne až devátém ročníku). Tím lze současně vysvětlit převahu těchto odchodů z Frýdecko-Místeckých základních škol, neboť gymnázia jsou často geograficky blízko zdrojovým základním školám a z hlediska dojíždění se pro žáky z těchto škol nic zásadně nemění.

Rozdíly mezi definovanými skupinami škol podle sledovaných charakteristik v případě odchodů žáků na gymnázia z devátých ročníků se vysvětlují hůře (jsou však také méně významné). Domnívat se, že by vzdělávání v malých a Frýdecko-Místeckých školách bylo o tolik kvalitnější, aby více jejich žáků splnilo nároky na studium na gymnáziu, by bylo přinejmenším ukvapené. Spíše jde o víceméně nevysvětlitelnou shodu módu kariérového poradenství v jednotlivých skupinách škol, kdy malé a Frýdecko-Místecké školy jsou zřejmě zvyklejší odesílat i průměrné žáky ke studiu na gymnáziích v neprospěch jiných typů středních škol.

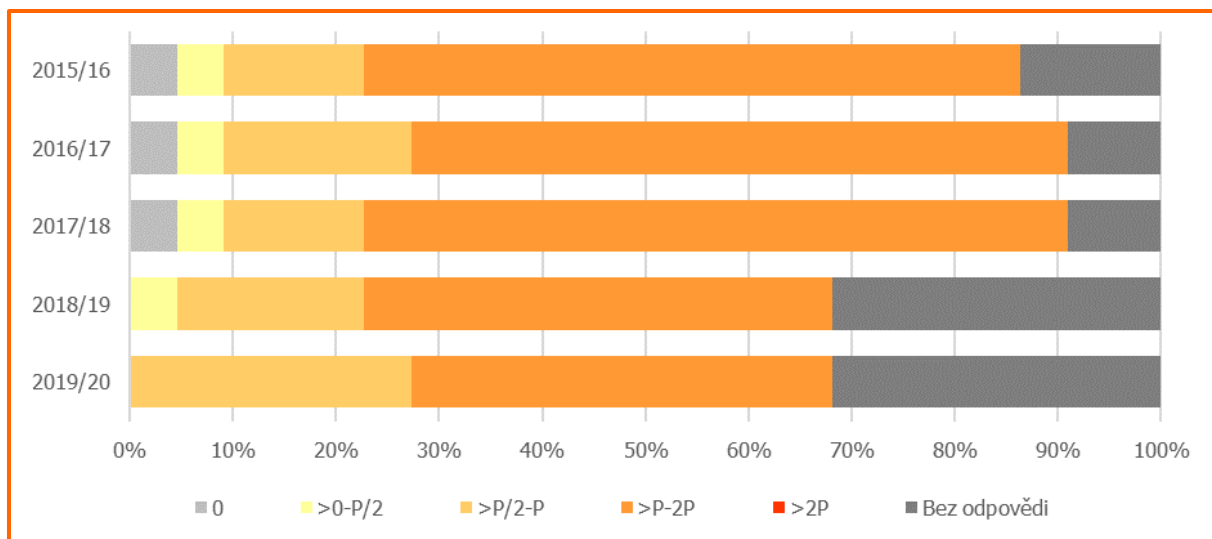
Skládání (standardizovaných) přijímacích zkoušek

Otázka: „**Jaký byl podíl žáků skládajících (standardizované) přijímací zkoušky do maturitního studia za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem?**“

Otázka byla určena úplným základním školám.

Ve školním roce 2019/20 skládalo přijímací zkoušky do maturitního studia 70,99 % žáků devátých ročníků. Maximum tohoto ukazatele dosažené jednou školou v tomto roce činilo 87,50 %, minimum 38,10 %. Ve sledovaných letech podíl žáků, kteří skládali přijímací zkoušky, kolísal (v rozmezí 66,41 až 71,19 %; nejvyšší hodnoty bylo dosaženo ve školním roce 2018/19; obrázek č. 28).⁸⁶

Obrázek č. 28: Skládání (standardizovaných) přijímacích zkoušek⁸⁷

Podíl žáků, kteří skládají (standardizované) přijímací zkoušky do maturitního studia, přes mírný nárůst v posledních třech sledovaných letech zůstává víceméně stabilní. Ve vztahu ke sledovaným charakteristikám nebyly zjištěny žádné podstatné rozdíly. Žáci malých základních škol skládají přijímací zkoušky o deset procent častěji než žáci velkých škol a žáci venkovských škol o sedm procent častěji než žáci Frýdecko-Místeckých škol.

Z relativně krátké řady a získaných dat nelze usuzovat na žádné zásadní trendy ani disparity v území. Podíly žáků, kteří skládají přijímací zkoušky do maturitního studia, zůstávají v podstatě stabilní. Také mezi jednotlivými skupinami

⁸⁶ Minimální hodnota ze školního roku 2017/18 je výrazně deformována speciální školou zřízenou podle § 16 zákona č. 561/2004 Sb. Po očistění o tuto extrémní hodnotu skládalo přijímací zkoušky do maturitního studia v tomto školním roce 69,85 % žáků devátých ročníků. V pětiletém období je trend obdobný. Minima (65,43 %; 68,87 % po očistění) bylo dosaženo ve školním roce 2016/17, maxima (71,19 %) ve školním roce 2018/19.

⁸⁷ P/2 = 33,80 %, P = 67,59 %, 2P = nelogický údaj. 100 % = 22 úplných základních škol.

škol podle sledovaných charakteristik nebylo zjištěno nic významného. Mírně nadprůměrné podíly u žáků malých a venkovských základních škol lze (jako v případě předchozí otázky a přechodů na gymnázia z devátých ročníků) vysvětlit snad jen nevysvětlitelnou shodou módů kariérového poradenství na školách, kdy malé a venkovské školy žákům více doporučují studium nejen na gymnáziích, ale i na dalších školách, poskytujících středoškolské vzdělání zakončené maturitou, ve srovnání s velkými a Frýdecko-Místeckými školami. Jestli na tom má podíl zájem malých a venkovských škol dokázat si svou kvalitu, je pouze spekulace.

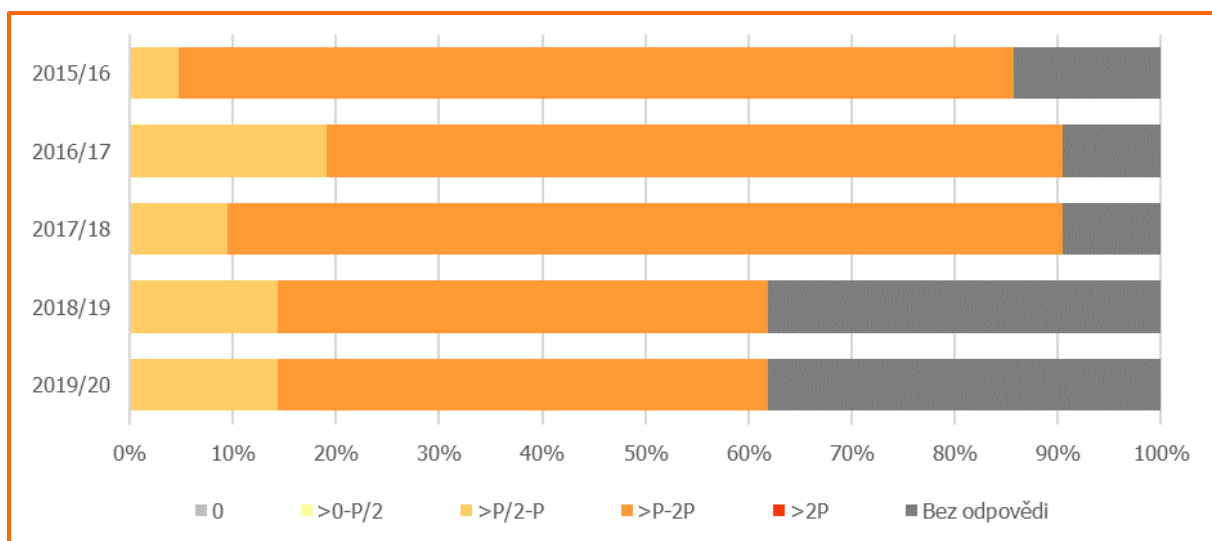
Úspěšnost ve (standardizovaných) přijímacích zkouškách

Otázka: „Jaká byla úspěšnost žáků (podíl žáků, kteří uspěli) ve (standardizovaných) přijímacích zkouškách do maturitního studia za období posledních tří uzavřených školních roků, tj. 2017/18 až 2019/20 za školu celkem?“

Otázka byla určena úplným základním školám.

Ve školním roce 2019/20 uspělo u přijímacích zkoušek do maturitního studia 97,28 % žáků, kteří je skládali. Maxima tohoto ukazatele (100 %) dosáhlo devět škol, minimum činilo 87,50 %. Ve sledovaných letech úspěšnost žáků u přijímacích zkoušek postupně klesala (z maxima 97,72 % dosaženého ve školním roce 2017/18; obrázek č. 29).⁸⁸

Obrázek č. 29: Úspěšnost ve (standardizovaných) přijímacích zkouškách⁸⁹

Ve sledovaném období lze sledovat stabilní, téměř stoprocentní podíl žáků, kteří uspěli u přijímacích zkoušek do maturitního studia. Ve vztahu ke sledovaným charakteristikám nebyly zjištěny žádné podstatné rozdíly. Žáci malých škol jsou o tři procenta úspěšnější než žáci velkých škol a žáci venkovských škol o dvě procenta ve srovnání s žáky Frýdecko-Místeckých škol.

Vzhledem k téměř stoprocentní uváděné úspěšnosti žáků výsledky odpovědí na tuto otázku v podstatě kopírují výsledky odpovědí na předchozí otázku. Z úspěšnosti atakující v jednotlivých letech sto procent, odchylkách v řádu desetin procenta a rozdílech v řádu jednotek procent nelze usoudit na žádné trendy a disparity mezi sledovanými charakteristikami škol a kromě toho, co již bylo uvedeno u předchozí otázky, zde není co dodat. Otázkou samozřejmě je, zda a na základě čeho jsou školy přesvědčeny o úspěšnosti svých žáků, pokud tito nemusí svým školám sdělovat výsledky přijímacích řízení.

⁸⁸ V pětiletém období trend kolísal. Minima (92,95 %) bylo dosaženo ve školním roce 2016/17, maxima (97,72 %) ve školním roce 2017/18.

⁸⁹ P/2 = 47,79 %, P = 95,57 %, 2P = nelogický údaj. 100 % = 21 úplných základních škol, jejichž žáci ve sledovaném období skládali (standardizované) přijímací zkoušky do maturitního studia.

Monitoring počtu dětí a žáků, kteří se ve školní jídelně nestravují

Otázka: „**Monitorujete počty dětí a žáků, kteří se ve školní jídelně nestravují?**“

Otázka byla určena všem školám.

Počty dětí, resp. žáků, kteří se nestravují ve školní jídelně, monitoruje 75 % **mateřských** a 53 % **základních** škol. 23 % mateřských a 28 % základních škol na otázku neodpovědělo.⁹⁰

Počty dětí, resp. žáků, kteří se nestravují ve školní jídelně, monitoruje většina mateřských i základních škol. I když je to těžko představitelné, jedna mateřská škola (3 %) explicitně uvedla, že tyto počty nemonitoruje. Vyjdeme-li z úvahy, že až na výjimky (speciální diety, které není mateřská škola schopna zajistit) se v mateřských školách stravují všechny děti, a hlavně děti jsou pod soustavným dozorem, je mimo chápání, že by mateřská škola nevěděla, co dělají její děti během oběda. V případě základních škol jsou výsledky uvěřitelnější: 19 % základních škol uvedlo, že počty žáků, kteří se ve školní jídelně nestravují, neeviduje. Je sice samozřejmé, že stravování žáků je účetně evidováno, nicméně účetnictví neřeší záležitosti žáků, kteří se ve školní jídelně nestravují. Jinými slovy, škola sice počty žáků, kteří se ve školní jídelně nestravují, systematicky nemonitoruje, nebylo by však pro ni těžké tyto počty zjistit, kdyby k tomu našla důvod.

Financování stravování pro děti a žáky, kteří na obědy nechodí z ekonomických důvodů

Otázka: „**Zajišťujete financování stravování pro děti a žáky, kteří na obědy nechodí z ekonomických důvodů?**“

Otázka byla určena všem školám.

Financování stravování pro děti, které na obědy nechodí z ekonomických důvodů, zajišťují čtyři **mateřské školy** (10 %). 26 mateřských škol (65 %) uvedlo, že nikoli, a deset (25 %) na otázku neodpovědělo. Tři školy (8 %) jako zdroj financování uvedly projekt Obědy do škol (operační program Potravinová a materiální pomoc).⁹¹

Financování stravování pro žáky, kteří na obědy nechodí z ekonomických důvodů, zajišťuje šest **základních škol** (17 %). 20 základních škol (56 %) uvedlo, že nikoli, a deset (28 %) na otázku neodpovědělo. Dvě školy (6 %) uvedly jako zdroj financování projekt Obědy pro děti společnosti WOMEN FOR WOMEN.⁹²

Většina mateřských a základních škol nezajišťuje financování stravování pro své děti a žáky, kteří na obědy nechodí z ekonomických důvodů. Buď proto, že taková potřeba v jejich škole není (nebo o nich škola nic neví), nebo z jiných, neuvedených důvodů.

⁹⁰ 100 % = 40 mateřských a 36 základních škol.

⁹¹ 100 % = 40 mateřských škol.

⁹² 100 % = 36 základních škol.

4 ZÁVĚR

Provedené dotazníkové šetření si kladlo za cíl zmapovat situaci v oblasti rovných příležitostí ve vzdělávání a výchově. V mezích daných zvolenou metodikou a únosností dotazníku pro respondenty i zpracovatele a v kombinaci s mini-konferencemi zástupců zapojených škol lze takto definovaný cíl považovat za splněný. Poděkování patří všem zapojeným školám.

Metodika šetření vycházela z širokého a ne zcela konkrétního zadání MŠMT. Oproti předchozímu šetření do tohoto nebyly zařazeny otázky, které umožňovaly nejrůznější (často svéráznou) interpretaci ze strany respondentů, a otázky, na něž respondenti mohli odpovídat formou slohového cvičení na způsob testu volných asociací. Toto šetření se tedy zabývalo více daty a fakty, než dojmy a pocity. Těm se naopak věnovaly paralelně probíhající mini-konference.⁹³ Metodikou formulované okruhy a ukazatele tak byly metodicky zařazeny do odpovídajících rámců. Teprve společně šetření a minikonference a jejich závěry dávají smysl, který stojí za to komentovat.

Jedním z cílů, které na dotazníkové šetření a minikonference kladly postupy a především metodika, bylo zjištění rozdílů mezi jednotlivými školami, zejména takových, které omezují přístup dětí a žáků ke vzdělávání. Co se rozdílů mezi jednotlivými školami týče, bylo zjištěno (vcelku banální zjištění), že každá škola je jiná: co se týče jejich předpokladů pro činnost, tak zaměření a aktivit i dosahovaných výsledků. Zda tyto rozdíly omezují přístup dětí a žáků ke vzdělávání, zjištěno nebylo a neví se o takových případech ani z doslechu. Naopak, zjištěnou pestrost v přístupu jednotlivých škol ke vzdělávání, výchově a souvisejícím oblastem považujeme za bohatství regionu, které umožňuje, aby se jednotlivé školy od sebe učily navzájem a aby hledaly prospěšná partnerství tam, kde se sama nabízejí.

Nejcennějším přínosem šetření a minikonferencí proto nejsou čísla, ale celková mapa vzdělávání, výchovy a souvisejících oblastí, která bude roky sloužit realizátorům projektu, pracovním skupinám, metodickým klubům, školám a dalším organizacím působícím ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech k inspiraci pro vlastní individuální aktivity, k hledání partnerů pro aktivity spolupráce, ale též pro srovnání vlastní situace s obecnou situací v regionu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, z jehož produkce pochází metodika, fatálně selhalo v podpoře MAPů při realizaci dotazníkových šetření podle metodiky a podaktivity č. 2.7 podle postupů.⁹⁴ Přesto by se jeho zástupci mohli pochlapit a vzít v úvahu alespoň jeho výsledky. Ty totiž přináší řadu cenných podnětů, které by mohly být využity při plánování programů podpory vzdělávání, výchovy a souvisejících oblastí tak, aby tyto programy co nejlépe sloužily nejen zájmům ministerstva a jeho úředníků, ale také škol a dalších organizací, jejich pedagogických a nepedagogických pracovníků, a především dětí a žáků. Podobně by se k výsledkům dotazníkového šetření a minikonferencí mohly postavit další hierarchicky výše postavené organizace a zřizovatelé škol a dalších vzdělávacích zařízení.

Předchozí dotazníkové šetření bylo bolestivou, ale cennou zkušeností nejen pro zapojené školy, ale zejména pro realizační tým, který se dlouhé měsíce prokousával doručeními dotazníky. S touto zkušeností a robustním vyhodnocením předchozího šetření v ruce se toto šetření a paralelně probíhající minikonference nastavily tak, aby minimalizovaly zátěž pro všechny účastníky. I tak se nad tím vším vznáší otázka definice poslání MAPů. Jejich úkolem by mělo být podporovat školy a další organizace působící ve vzdělávání, výchově a v souvisejících oblastech v prospěšných aktivitách. Ministerstvo by mělo rozhodně zvážit rozsah byrokracie, kterou na MAPy a jejich partnery v regionu klade. Plánování je sice fajn, nicméně z obecného nastavení místního akčního plánování vzniká dojem, že regionům chybí pouze plánování. Kvůli akcím, jako je toto dotazníkové šetření a soustavné aktualizace veškeré dokumentace, jsou MAPy a jejich partneři zahlceni nesmyslným papírováním a úspěšně se dopracovávají analýzou k paralýze. Místo aby byly v dennodenním kontaktu se svými partnery v regionu a pomáhaly řešit jejich výzvy, se k partnerům dostávají dost často pouze s požadavkem o spolupráci na splnění pravidly a metodikou daných povinností. Tato byrokratická zátěž ve výsledku devaluje veškeré přínosy, které jsou s místním akčním plánováním spojeny, a torpéduje snahu realizátorů místního akčního plánování přesvědčit své partnery o tom, že je místní akční plánování k něčemu dobré.

⁹³ MAS Pobeskydí 2020a.

⁹⁴ V čem a jak je důkladně popsáno ve vyhodnocení předchozího dotazníkového šetření (MAS Pobeskydí 2020b).

PŘÍLOHY

---

1. Použité zdroje
2. Seznam škol, zapojených do šetření

PŘÍLOHA Č. 1: POUŽITÉ ZDROJE

---

1. MAS POBESKYDÍ (2020a): Místní akční plán Frýdek-Místek II. Souhrnný zápis z minikonferencí. Třanovice: MAS Pobeskydí.
2. MAS POBESKYDÍ (2020b): Místní akční plán Frýdek-Místek II. Vyhodnocení dotazníkového šetření, v. 2020/05. Třanovice: MAS Pobeskydí.
3. MAS POBESKYDÍ (2021a): Místní akční plán Frýdek-Místek II. Analýza, v. 2021/11. Třanovice: MAS Pobeskydí.
4. MAS POBESKYDÍ (2021b): Místní akční plán Frýdek-Místek II. Strategický rámec priorit, v. 2021/11. Třanovice: MAS Pobeskydí.
5. MŠMT (2017a): Postupy MAP II. Metodika tvorby místních akčních plánů v oblasti vzdělávání. Příloha č. 3 výzvy k předkládání žádostí o podporu. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
6. MŠMT (2017b): Pravidla pro žadatele a příjemce. Obecná část. Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání. Programové období 2014–2020. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
7. MŠMT (2017c): Pravidla pro žadatele a příjemce. Specifická část. Výzva PO3 Místní akční plány rozvoje vzdělávání II (MAP II). Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání. Programové období 2014–2020. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
8. MŠMT (2017d): Výzva k předkládání žádostí o podporu individuálních projektů z operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Místní akční plány rozvoje vzdělávání II. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
9. MŠMT (2018): Metodika rovných příležitostí ve vzdělávání pro prioritní osu 3 OP VVV. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

PŘÍLOHA Č. 2: SEZNAM ŠKOL, ZAPOJENÝCH DO ŠETŘENÍ

Do předchozího i tohoto šetření se zapojily následující školy:

- Základní škola a Mateřská škola, Baška, příspěvková organizace
- Mateřská škola Brušperk, Sportovní 520, příspěvková organizace
- Základní škola a Mateřská škola Bruzovice
- Mateřská škola Dobrá, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Základní škola Dobrá, příspěvková organizace
- Základní škola a mateřská škola Dobruška, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Základní škola a Mateřská škola Dolní Domaslavice, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Mateřská škola Fryčovice 451, příspěvková organizace
- Základní škola Fryčovice, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Mateřská škola Beruška, Frýdek-Místek, Nad Lipinou 2318
- Mateřská škola Frýdek-Místek, Anenská 656, příspěvková organizace
- Mateřská škola Frýdek-Místek, Josefa Myslivečka 1883
- Mateřská škola Mateřídouška, Frýdek-Místek, J. Božana 3141
- Mateřská škola Pohádka, Frýdek-Místek, Třanovského 404
- Mateřská škola se zdravotnickou péčí, s.r.o.
- Mateřská škola Sněžka, Frýdek-Místek, Josefa Lady 1790
- Základní škola a mateřská škola Frýdek-Místek – Chlebovice, Pod Kabátcí 107, příspěvková organizace
- Základní škola a mateřská škola Frýdek-Místek – Skalice 192, příspěvková organizace
- Základní škola a mateřská škola Frýdek-Místek, Jana Čapka 2555
- Základní škola a mateřská škola Frýdek-Místek, Lískovec, K Sedlišťím 320
- Základní škola Frýdek-Místek, Československé armády 570
- Základní škola Frýdek-Místek, Komenského 402
- Základní škola Frýdek-Místek, Pionýrů 400
- Základní škola národního umělce Petra Bezruče, Frýdek-Místek, tř. T. G. Masaryka 454
- Základní škola a Mateřská škola Leoše Janáčka Hukvaldy, příspěvková organizace
- Základní škola a Mateřská škola Kozlovice, příspěvková organizace
- Mateřská škola Krmelín, příspěvková organizace
- Základní škola a mateřská škola Lučina, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Základní škola a mateřská škola Morávka, příspěvková organizace
- Základní škola a mateřská škola Nošovice, příspěvková organizace
- Základní škola a mateřská škola Palkovice, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Mateřská škola Paskov, příspěvková organizace
- Základní škola Paskov, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Mateřská škola Pražmo, příspěvková organizace, okres Frýdek-Místek
- Základní škola a Mateřská škola Řepiště, příspěvková organizace
- Jubilejní Masarykova základní škola a mateřská škola Sedlišť
- Základní škola a mateřská škola Staré Město, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Základní škola a Mateřská škola Staříč, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Mateřská škola Pohoda Sviadnov
- Základní škola a mateřská škola Třanovice, příspěvková organizace
- Mateřská škola Vyšní Lhoty, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace

Pouze do předchozího šetření se zapojily následující školy:

- Základní škola Vojtěcha Martínka Brušperk, okres Frýdek-Místek
- Základní škola a mateřská škola Frýdek-Místek, El. Krásnohorské 2254
- Základní škola a mateřská škola Naděje, Frýdek-Místek, Škarabelova 562
- Základní škola Frýdek-Místek, 1. máje 1700
- Základní umělecká škola duchovní hudby Frýdek-Místek
- Základní umělecká škola Frýdek-Místek, Hlavní třída 11
- Mateřská škola Horní Domaslavice, příspěvková organizace
- Základní škola T.G. Masaryka Krmelín, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Základní škola a mateřská škola Raškovice

- Základní škola a Mateřská škola Soběšovice, okres Frýdek-Místek, příspěvková organizace
- Základní škola J. Šlosara Sviadnov
- Základní škola a mateřská škola Žabeň, příspěvková organizace

Pouze do tohoto šetření se zapojila PLANETA – Montessori základní škola s.r.o.

**Místní akční plán Frýdek-Místek II
Vyhodnocení dotazníkového šetření
v. 2021/12**

MAS Pobeskydí, z. s.

prosinec 2021

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY